УзССР Давлат китоб палатаси
Инв. 10 13 ЯНВ 1983
Гос. книжная палата УзССР

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг газетаси

ГАЗЕТА 1974 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

31 ДЕКАБРЬ, 1982 ЙИЛ, ЖУМА № 299 (2.705). Баҳоси 3 тийин.

КАТТА ЗАФАРЛАР ЙИЛИ

Эртага 1982 йил, ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йили тарихга киради. Барча совет кишилари қатори республикамизнинг қишлоқ меҳнаткашлари ҳам уни тўла адо этилган бурч туйғуларига тўлиб-тошган ҳолда кузатмоқдалар. Йил бошида олдимизга қўйилган бош вазифа шараф билан бажарилди—она-Ватанга 6 миллион тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб берилди. Ўзбекистон бу маррани қаторасига учинчи маротаба забт этди.

Хўжалик ва маданий қурилишда эришган муваффақиятлари, мамлакат халқ хўжалик комплексини ривожлантиришга ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил топганлигининг 60 йиллигини нишонлашга қўшган катта ҳиссаси учун Ўзбекистон ССРга яқинда КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроғи топширилди. Республикамиз бундай олий мукофотга сурункасига ўнинчи маротаба сазовор бўлди.

Деҳқонларимиз учун бу йил жуда оғир бўлди. Об-ҳавонинг ниҳоятда ноқулай келиши —кўкламги жала ва дўллар, ёздаги сув тақчиллиги, эрта кузданоқ бошланган устма-уст ёмғир ва қор улар олдида катта қийинчилик ва тўсиқларни кўндаланг қилаверди. Бироқ, Ўзбекистон деҳқонлари табиат инжиқликларига мардонавор бардош бердилар. Ҳаёт партия ва давлат ғамхўрлиги ва эътибори билан қуршаб олинган, қудратли иқтисодий потенциалга таянган бугунги кун деҳқони ҳар қандай об-ҳаво шароитларида ҳам мўл ҳосил етиштиришга қодир эканлигини исботлади. Техникадан, ишчи кучларидан моҳирона фойдаланиш йўли билан табиий офатдан зарар кўрган колхоз ва совхозларда қисқа муддатларда чигит қайта экилди. Деҳқонлар, мутахассислар, хўжалик раҳбарлари орттирган тажриба туфайли ёзги сув тақчиллиги машаққатлари енгиб ўтилди, барча сув манбаларидан оқилона фойдаланилди, ҳар қатра оби-ҳаёт ҳам ҳисоб-китобда бўлди.

Бу йил йиғим-терим мавсумининг барча қатнашчилари ҳақида алоҳида миннатдорчилик сўзларини айтгинг келади. «Бу йилги ҳосил учун бўлган жанг пахтачилик тарихига деҳқонларнинг мардлиги, шавкати ва қаҳрамонлиги тимсоли бўлиб ёзилади, —деди ўртоқ Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг СССР ташкил этилганлиги 60 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлисида қилган докладида. —Бу жанг умумий ғалабага ўз ҳиссасини қўшган шаҳар ва қишлоқлардаги барча меҳнаткашларнинг ватанпарварлик ва интернационал бурчга садоқат тимсоли бўлиб тарихга киради».

Бутун республика пахта тақдири, йиғим-терим ташвиши билан яшади. Саноат корхоналарининг ишчилари, муассасалар ва ташкилотларининг хизматчилари, студентлар, ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар-техника билим юртлари талабалари, умумий таълим мактабларининг юқори синф ўқувчилари, шаҳар ва қишлоқларнинг барча аҳолиси далага чиқди. Улар зўр қийинчилик билан етиштирилган «оқ олтин» ҳосилини йиғиб-териб олишда деҳқонларга бебаҳо ёрдам бердилар.

Кузда об-ҳавонинг нобоп келиши йиғим-терим техникасидан фойдаланишни қийинлаштириб қўйди. Бироқ, шундай шароитда ҳам «зангори кема»ларнинг капитанлари бўш келмадилар. Жами ҳосилнинг 60 процентга яқини пахта териш агрегатлари бункерларидан тўкилди. Тошкент, Сирдарё, Самарқанд областлари ва Қорақалпоғистон АССРда машина терими салмоғи 80—90 процентга етказилди. Довруғ таратган механизаторларимиз—Чиноз районидаги Киров номли колхоздан икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова, Дўстлик районидаги Ленин номли совхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Тўлан Дадажонов, Ленин йўли районидаги Будённий номли совхоздан СССР Давлат мукофотининг лауреати Холмўмин Сафаров ва жуда кўплаб бошқа дала суворийлари мавсумда 300—350 тоннадан, ҳатто ундан ҳам ошириб пахта териб бердилар.

Барча совет кишиларининг ёрқин байрами — СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш иштиёқи йиғим-теримда иштирок этган минг-минглаб теримчиларнинг кучига куч, ғайратига ғайрат қўшди. Бу байрам шонли Ўзбекистон деҳқонлари бошқа барча отрядларини ҳам янги зафарларга илҳомлантирган қудратли омил бўлди. Биз хайрлашаётган йилда ғаллакорлар, сабзавоткорлар, картошкакорлар, полизчилар, боғбонлар, соҳибкорлар ҳам яхши ишлаб, қишлоқ хўжалик экинларидан юксак ҳосил етиштирдилар, ҳамда белгиланган давлат топшириқлари ва планларини шараф билан бажардилар.

Бу йил Совет давлати тарихида, дунёда биринчи ишчи ва деҳқонлар давлати тарихида муҳим босқич бўлиб қолади. Ҳозирги чўққидан туриб ўтмишга бир назар ташлайдиган бўлсак, Ўзбекистон деҳқонлари Совет ҳокимияти йилларида нақадар катта муваффақиятларга эришганликларини яққол кўрамиз. Шуни айтиш кифояки, СССР ташкил топган йили Ўзбекистонда бор-йўғи 37 минг тонна пахта йиғиштириб олинган эди. Ҳозир шунча пахтани республикадаги ўртача район ҳам бера олади. Совет ҳокимияти тонгида Владимир Ильич Ленин мамлакатимизда юз минг трактор бўладиган кунлар келишини орзу қилган эди. Эндиликда фақат бизнинг республикамиз машина паркида 160 минг трактор, 35 минг «зангори кема», 15 мингга яқин ғалла ўриш комбайни ва яна неча ўн минглаб турли мақсадларда ишлатиладиган бошқа хил қишлоқ хўжалик техникаси бор.

Совет ҳокимияти серқуёш ўлкамиз қишлоқ хўжалик қиёфасини тубдан ўзгартириб юборди. Бугунги Ўзбекистон — юксак деҳқончилик ва чорвачилик маданиятига эга бўлган республика. Бу ерда турли қишлоқ хўжалик экинларидан мамлакат миқёсида рекорд ҳосил етиштирилмоқда. Шуни ифтихор билан таъкидлаймизки, ҳозир Ўзбекистон мамлакат миқёсидаги пахтанинг асосий қисмини, пилланинг 62 процентини, канопнинг ҳаммаси, қоракўлнинг 35 проценти ва шолининг 21 процентини етказиб бермоқда. Шу фактнинг ўзиёқ деҳқонларимиз зиммасига катта масъулият юклашини, маҳсулот етиштиришни тинмай кўпайтириб бориш ва сифатини яхшилаш зарурлигини улар аъло даражада тушунадилар.

Янги йил бўсағасида эришилган натижаларни сарҳисоб қилиш билан бирга эртанги кун ҳақида ўйлаш, келгуси ишларни режалаштиришга одатланганмиз. Республикамиздаги ҳар бир деҳқон, бутун агросаноат комплекси ходимлари қўлга киритилган зафарларни асло камситмаган ҳолда ҳали қишлоқ хўжалигимизда ҳал этилмаган кўплаб масалалар борлигини, резерв ва имкониятлардан тўла фойдаланилмаётганлигини яхши биладилар. Турли қишлоқ хўжалик экинлари етиштириш ва ҳосилни йиғиб-териб олиш агротехникасини янада такомиллаштириб боришимиз, меҳнатни ташкил этишни яхшилашимиз, кам ҳаражат қилган ҳолда кўпроқ самара олишга эришмоғимиз, СССР Озиқ-овқат программасини ҳал этишга қўшадиган ҳиссамизни тобора кўпайтиришимиз зарур бўлади.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми партиянинг халқ оммаси билан мустаҳкам алоқасини, коммунистик қурилишнинг навбатдаги вазифаларини ижодий ҳал қила билиш маҳоратини яна бир бор намойиш этди. Партия, совет, касаба союз, комсомол органлари, хўжалик раҳбарлари давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, меҳнат ва моддий-техника воситаларидан оқилона фойдаланиш ҳамда иш вақтининг бекор ўтишига барҳам беришга қаратилган ўз ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишларини тинмай такомиллаштириб боришлари зарур.

Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон қишлоқ меҳнатчилари ҳам москваликларнинг «Шараф ва шуҳрат — меҳнатга яраша!» шиори остида бошланган ташаббусини қизғин қўллаб-қувватламоқдалар ҳамда хўжаликни самарали юритиш учун изчил кураш олиб бормоқдалар.

Ҳозир далаларимизда қишки агротехника ишлари авж олиб кетди. Келгуси йил ҳосили кўп жиҳатдан ана шу ишларни қисқа муддатда ва сифатли ўтказишимизга боғлиқ. Ўзбекистон деҳқонлари ўн биринчи беш йилликнинг учинчи, ўзак йилига қадам қўяр эканлар, КПСС XXVI съезди қарорларини бажаришдан иборат тарихий ишга қўшадиган ўз ҳиссаларини янада кўпайтириш иштиёқи билан тўлиб-тошгандирлар.

Сурхондарё область Жарқўрғон районидаги «Сурхон» совхози меҳнаткашлари янги ҳосилга пухта замин ҳозирламоқдалар. Бу ерда экин майдонларини шудгорлаш, далаларга минерал ва органик ўғитлар солиш, суғориш шохобчаларини тозалаш ҳамда ремонт қилиш ишлари жадал боряпти. Қишки юмушларни бажаришда хўжаликнинг биринчи бўлими меҳнаткашлари барчага намуна бўлмоқдалар.

Суратда: пешқадам бўлим далаларида ер ҳайдалмоқда.

Ё. Хўжамбердиев фотоси. (ЎзТАГ).

ОЗУҚА БАЗАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ УЧУН

Қува хўжаликлараро бўрдоқичилик корхонасининг яйловлари қишда ҳам ям-яшил ўтлар билан қопланган. Бу ерда кузги оралиқ экинлари экилган майдонлар ҳолатини текшириш бу озуқа экинлари нормал ривожланиб, баҳорда мўл кўк масса йиғиштириб олиш мумкинлигини кўрсатди.

Бу йил хўжаликнинг ем-хашак тайёрловчилари кузги жавдар, рапс, перко экинлари майдонини бир ярим баравар кенгайтирдилар. Бу экинлар маккажўхоридан мўл ҳосил — ҳар гектар майдондан 100 центнер дон йиғиштириб олинган майдонларга экилди. Шу тариқа хўжалик суғориладиган майдонлардан йил бўйи фойдаланмоқда.

Қува хўжаликлараро бўрдоқичилик корхонасининг 500 гектарга яқин экинзори бўлиб, у ерга озуқа экинлари экилган. Майдонлар яхши самара бермоқда. Қишда оралиқ экинлари экилган майдонларга аралаш экинлар ҳам экиш жорий этилди. Масалан, келаси йил баҳорда битта майдоннинг ўзига маккажўхори билан лавлагини аралаштириб экиш мўлжалланмоқда. Бу эса озуқа экинлари майдонини кенгайтирмай туриб, лавлаги етиштиришни кўпайтириш имкониятини беради.

Корхона ем-хашак тайёрловчилари бедазордан ҳам самарали фойдаланмоқдалар. Тажрибали деҳқонлар бошчилик қилаётган ихтисослаштирилган бригадалар беда етиштириш билан банддир. Бу ерда беда энг яхши агротехника муддатларида парвариш қилинмоқда. Натижада ҳар бир ўрим орасидаги муддат 20 кунгача қисқартирилди. Ўрта ҳисобда 75 центнердан— ўтган мавсумдагига қараганда 25 центнер кўп озуқа бирлиги тайёрланди.

Корхона ўзига ажратилган ерлардан ишни кўзини билиб фойдаланаётганлиги қорамолларни семиртиришнинг муҳим омили бўлди. Корхона ходимлари ҳатто шу кунларда ҳам молларни нормадагидан анча кўп семиритиришга эришмоқдалар.

С. ГРЕБЕНЮК,
ЎзТАГ мухбири.

МАҲСУЛДОРЛИК ОРТДИ

Тахиатош паррандачилик фабрикасида товуқларнинг маҳсулдорлиги бир ярим баравар кўпайди. Йил бошидан бери бу ерда ўрта ҳисобда 200 тадан тухум олинди. Омухта емдан самарали фойдаланиш натижасида шунга эришилди.

Паррандачилик фабрикасида товуқлар вақти-вақти билан ветеринария кўригидан ўтказилиб туради. Бу нарса зарур ўртача суткалик хўрак миқдорини аниқлаб олишга ёрдам беради. Ташиб келтирилаётганида ва туширилаётганида бирон грамм ҳам дон нобуд бўлмайди.

Йиллик планни областда биринчи бўлиб бажарган корхона коллективи ҳозир оширилган социалистик мажбуриятлар ҳисобига ишламоқда. Паррандачилик фабрикасининг ходимлари йил охиригача яна бир миллион дона парҳез тухум бериш мажбуриятини олдилар.

(ЎзТАГ мухбири).

Ю. В. АНДРОПОВнинг американик сиёсий обзорчи Ж. Кингисбери Смит саволларига жавоблари

Савол. Янги, 1983 йил муносабати билан Сиз Америка халқига қандай истаклар билдиришни хохлайсиз?

Жавоб. Аввало яқинлашиб келаётган янги, 1983 йил билан табриклашни ҳамда ҳар бир америкаликнинг оиласига сидқидилдан омон-эсонлик ва бахт-саодат тилашни хохлайман. Бунинг маъноси шуки, биринчи галда барча америкаликларга тинч меҳнат ва бошқа халқлар билан самарали ҳамкорлик асосида тинчлик, мустаҳкам тинчлик ва равнақ тилайман. Ҳозир совет кишилари билан америкаликларнинг битта умумий душмани бор, у ҳам бўлса уруш хавфи ва шу хавфни кучайтираётган ҳамма нарсалардир. Совет Иттифоқи тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашни хохлайди ҳамда бунинг учун ҳозирги халқаро сиёсатда кучайиб бораётган ядро уруши хавфини орқага суришдан, ядровий қуролланиш пойгасини контроллик остига олишдан, уни тўхтатишдан ҳам муҳимроқ вазифа йўқлигини жуда яхши англаган ҳолда, ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилмоқда. Америка ҳам қуролланиш пойгасига қамчи босишга ва урушқоқлик жазавасини кучайтиришга эмас, балки халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлашга улуғ мамлакат сифатида муносиб ҳисса қўшишини тилайман.

Савол. 1983 йилда бутун дунёда тинчлик ва Совет — Америка муносабатларини яхшилаш манфаатлари йўлида СССР билан АҚШ ўртасидаги ҳамкорлик соҳасида, Сизнинг фикрингизча, қандай энг муҳим тадбирлар кўрилиши мумкин бўлур эди?

Жавоб. Иккала мамлакатимиз ўзлари учун ҳам, шунингдек бошқа мамлакатлар ва халқлар учун ҳам фойдали бўлган кўп ишларни биргаликда қилиши, масалан, ўзларининг марказий Европадаги қўшинлари ва қурол-яроғларини ўзаро қисқартиришлари, энг хатарли уруш можаролари манбаларини, масалан, Яқин Шарқдаги ва бошқа жойлардаги мана шундай манбани тугатишда баҳамжиҳат ҳаракат қилишлари мумкин бўлур эди, деб ўйлайман.

Аммо стратегик қуролларни чеклаш ва қисқартириш ҳамда Европадаги ўртача олисликка учириладиган ядро қуролини чеклаш ва қисқартириш юзасидан ўтказилаётган музокараларда тенглик ва баббаравар хавфсизлик принципига мос бўлиб тушадиган одилона ва ўзаро мақбул аҳдномаларга эришиш, мана шундай аҳдномаларга эришилгандан сўнг уларни рўёбга чиқариш юзасидан амалий чоралар кўриш ҳам энг муҳим тадбирдир, албатта.

Савол. Давом этаётган музокаралар натижасида ядро қуроллари масалалари хусусида СССР ва АҚШ ҳукуматларининг позицияларидаги ихтилофлар ўзаро келишилган битим ишлаб чиқишга шароит яратиш учун етарли даражада камайиши мумкин, деб ҳисоблайсизми?

Жавоб. Ҳа, албатта, мумкин деб ҳисоблайман. Объектив жиҳатдан бунинг учун тўла имконият бор, чунки муҳокама этилаётган масалаларни на у, на бу томонга зарар етказмасдан ҳал этишнинг ва томонларнинг қурол-яроғларини — ялпи тинчлик ва хавфсизлик учун жуда катта фойда келтирадиган даражада тубдан қисқартиришга олиб борадиган йўли мавжуд. Совет Иттифоқининг конкрет таклифлари, шу жумладан биз энг сўнгги вақтда ўртага қўйган таклифлар ҳам айни шу мақсадга қаратилган. Бу таклифларнинг асосий моҳиятини эслатиб ўтай. Унинг моҳияти жуда содда ва мантиқийдир. Стратегик қуроллар соҳасида биз ҳозирнинг ўзидаёқ иккала томоннинг бу қуролларни келгусида кўпайтиришни тўхтатиб қўйишни, яъни ҳозирги даражасидан оширмасликни, сўнгра мавжуд қуролларни ҳар икки томондан тахминан 25 процент қисқартириб, уларни баббаравар даражага келтиришни таклиф қилаяпмиз. Сўнгра яна олға бориш— қурол-яроғларни янада қисқартириш мумкин бўлур эди.

Ядро қуроли соҳасида биз Европа зонасида турли вариантларни таклиф этаяпмиз. Ё у ерда бу қуролни — на ўртача олисликка учириладиган, на тактик қурол СССР томонида ҳам, НАТО давлатлари томонида ҳам бўлмасин деймиз. Бу, таъсир жоиз бўлса, иккала томон учун «мутлақ нуль» бўлур эди. Ё бўлмаса, иккала томон ўртача олисликка учириладиган ўз қуролларини (ядро қуролини ташийдиган ракеталарни самолётларни) учдан икки қисмидан кўпроқ миқдорда қисқартирсин деймиз. Бунда ўртача олисликка учириладиган ва бир-бирига қарама-қарши бўлиб турган Совет ва Америка ракеталари бу ерда умуман қолдирилмаган бўлур эди, СССР эса ўз ихтиёрида Англия билан Франция ихтиёридаги миқдорда мана шундай ракеталарнигина сақлаб қолган бўлур эди. Самолётлар соҳасида ҳам биз ҳозиргига нисбатан анча пастроқ даражада тўла тенглик бўлишининг тарафдоримиз. Хуллас, биз Европа зонасида НАТО мамлакатлари ихтиёрида бўлганидан кўра битта ракетани ҳам, битта самолётни ҳам ортиқча сақлашни хоҳламаймиз.

Қўшма Штатлар мана шундай одилона, амалий позицияга жавобан ўз томонидан холис ният намойиш этади, деб умид қилгимиз келади. Шундай қилиш музокараларнинг муваффақиятини таъминлашга ёрдам берган бўлур эди. Бу муваффақият эса 1983 йилни бутун инсоният учун энг яхши йилга айлантириб қўйган бўлур эди, бунга менинг ишончим комил.

Савол. Собиқ президент Ричард Никсон Сиз билан Қўшма Штатлар президенти ўртасида учрашув ўтказишга чақирди. Сиз бу ҳақда қандай фикрдасиз?

Жавоб. Совет раҳбарлари ҳамиша олий даражадаги учрашувларни давлатлар ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришнинг ғоят таъсирчан методларидан бири деб ҳисоблаб келганлар. Биз ҳозир ҳам шу фикрга амал қилаяпмиз. Бироқ, бундай учрашувнинг муваффақиятли бўлиб чиқиши учун унга яхши тайёргарлик кўрилиши зарур, албатта. Ҳар ҳолда биз — Совет —Америка муносабатлари яхшиланишининг тарафдоримиз, мамлакатларимиз ўртасида тузилган ўзаро манфаатли шартномалар ва битимлар амалга оширилишининг тарафдоримиз, шу боисдан биз мазкур мақсадга олиб борадиган ҳамма ишларни табриклаймиз.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

Гвинея ва Яшилбурун ороллари мустақиллиги Африка партияси Сиёсий бюросининг аъзоси, партия Марказий Комитетининг доимий секретари ва Гвинея-Бисау республикаси Министрлар Кенгашининг аъзоси Вашку Кабрал республика ҳаёти билан танишмоқда. СССР тузилганлигининг 60 йиллигига бағишланиб Москвада ўтказилган тантанали мажлисда қатнашган меҳмон Ўзбекистонга келди.

Гвинея-Бисаудан келган меҳмон Янгийўл районидаги Ленин номли колхозда, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида бўлди. Вашку Кабрал республика бўйлаб сафар қилади.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ ЙИЛ ДАСТУРХОНИГА

Сурхондарё областидаги Будённий номли, Ҳамид Олимжон номли, «Октябрь», «Пахтакор» совхозларининг ихтисослаштирилган бригадалари деҳқонлари хўжалик омборларида сақланаётган қовун ва тарвузларни меҳнаткашлар дастурхонига жўната бошладилар. Ленин йўли районидаги Будённий номли совхоздан Обиддин ака Мухторов етиштирган ярим пудли қовунлар кўзни қувонтиради. Уларнинг ҳар бири яхши сақланганлиги, хушбўйлиги ва ширин шакарлиги билан ажралиб туради.

Обиддин ака Мухторов қовунларни сақлашни бобоси Мухтор Бободан ўрганган. Мўйсафид полиз экинларини асрашнинг қадимий халқ усуллари сирларини ўз набираларига ўргатган. Обиддин ака кўп йиллар давомида темирйўлчи бўлиб ишлади. У пенсияга чиққач, полизчилик билан шуғулланди ва махсус бригада ташкил этиб, пахта етиштириш учун яроқсиз бўлган ерларни полиз экиш учун ўзлаштирди. (ЎзТАГ).

МОСКВАЛИКЛАР ИЗИДАН

ТАШАББУСКОРЛИК—ШИОРИМИЗ

Барча совет кишилари сингари колхозимиз меҳнаткашлари ҳам мамлакатимиз юбилейини оптимизм ва ижодий завқ-шавққа тўлиб-тошган, улуғвор зафарлардан, социалистик Ватанимизнинг қудратидан фахрланган ҳолда кутиб олмоқдалар. Совет халқи қўлга киритаётган барча зафарларнинг илҳомчиси жонажон Коммунистик партиядир. У бизнинг синалган йўлбошчимиз, йўлчи юлдузимиз ҳисобланади. Коммунистик партиянинг баҳодирона жасорати КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлисидаги докладида ҳам бутун улуғворлиги билан баён этилди. Шу билан бирга докладда бизнинг биринчи даражали вазифаларимиз, ҳаракатимизнинг истиқболлари ленинча донолик билан кўрсатиб берилди.

Бугунги кунда йиллик меҳнатимиз якунларини сарҳисоб қилар эканмиз, колхозимиз меҳнаткашлари СССРнинг 60 йиллик юбилейига ўзларининг муносиб меҳнат туҳфаларини ҳозирлаганликларини алоҳида таъкидламоқчиман. Барча соҳаларда зиммага олинган мажбуриятлар ошириб бажарилиб, давлатга мўл-кўл қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берилди. Айниқса, бу йил пахтакорларимизнинг ғайрат-жасоратлари ўзгача бўлди. Азаматлар юбилей йили халқ хўжалик планини СССР Конституцияси кунигача уддалаб қўйишганди. 550 тонналик юксак социалистик мажбурият ҳам жуда қисқа муддатларда адо этилиб, она-Ватанга пландан ташқари қарийб минг тонна юқори сифатли хом ашё тортиқ қилинди, ялпи ҳосилнинг 90 проценти аъло сортларга топширилди.

Хўш, бу меҳнат ютуқларига қандай эришдик? Пахтадан мўл ҳосил етиштириш ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. «Йилдан йилнинг фарқи бор», —дейишади деҳқонларимиз. Айниқса, амалдаги йилнинг фарқи ўтган йиллардагидан мутлақо бошқача бўлди. Бу йилги об-ҳаво шароити «оқ олтин» бунёдкорлари учун тантилик қилмади.

Сув камчиллиги ҳосилга катта таъсир кўрсатди. Хўжалигимиз экин майдонлари «Тошкент денгизи» бўйларида жойлашганлиги сабабли сувни насослар ёрдамида ана шу денгиздан олдик. Бунда 40 та насос унумли ишлатилди. Шунингдек, зах ва булоқ сувларидан ҳам фойдаланиб, паст-баланд ерлардан иборат пайкалларни суғоришда ҳар томчи сувни тежаб-тергаб сарфладик. Гарчи сув тақчил бўлса-да, пахтакорларимиз эл-юрт олдидаги катта масъулиятни чуқур ҳис этган ҳолда табиат қийинчиликларини матонатли меҳнатлари билан бартараф қилдилар.

Бу йилги қийин шароитда Тошкент технологияси ўз афзалликларини яна бир марта кўрсатди. Юксак даражадаги механизация асосида пахтадан мўл ҳосил олиш имконини берадиган бу илғор усул ишлаб чиқаришга кенг жорий этилди. Бу технология пухта ўзлаштирилиб олинганлиги туфайли ҳосилдорлик кўтарилди, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш тезлашди. Тошкент технологиясининг моҳияти шундай: қудратли техникага таянган ҳолда эртапишар пахтадан кўп ва юқори сифатли ҳосил етиштиришдир.

Биз эрта баҳорда экинтикин ишларини, ғўза парваришини илғор тажриба ютуқлари асосида энг қулай агротехника муддатларида ўтказдик. Ниҳолларни машинабоп қилиб ўстиришга, майдонларни машина теримига тайёрлаш, дефолиацияни ердан дори сепадиган агрегатлар билан ўтказиш каби ишларга катта эътибор берилди. Ҳар бир агротехник тадбирни имкони борича қисқа муддатларда сифатли амалга ошириш экиннинг серҳосил, бўлиқ бўлишида ва эрта пишиб етилишида муҳим омил бўлиб хизмат қилди.

Маълумки, техника пахтачиликда ҳал қилувчи куч. Шунинг учун йиғим-теримда механизациядан оқилона фойдаланиш чора- тадбирларини белгилаб, манглай тери билан етиштирилган ҳосилни тез ва соз фурсатларда саранжомлаб олиш учун аниқ график туздик. Терим-транспорт отрядлари ташкил этилиб, уларга бириккан терим звенолари ипатоволиклар иш методи асосида ишлашгани машина теримида муваффақият гарови бўлди.

Пахта йиғим-теримида 30 та «зангори кема» тўхтовсиз ишлатилди. «Оқ олтин»ни қабул пунктларига ташишда 55 та тележка қатнашиб, дала — бункер-прицеп — тайёрлов пунктидан иборат технологияга амал қилинган ҳолда иш юритилди. Натижада йиғим-теримнинг энг қизғин кунларида ҳар бир машина билан 9—14 тонна ҳосил терилиб, кунига йиллик планнинг 6—8 процентидан ошириб пахта тайёрлашга эришдик.

Етиштирилган ҳосилни қисқа фурсатларда йиғиштириб, давлатга топширишда шавкатли механизаторларнинг роли беқиёс бўлди. Азаматлар далаларда чинакам жасорат намуналарини кўрсатиб ишладилар. Уларнинг ғайрати хирмон салмоғини оширди. Кўплаб «пўлат от» суворийлари кузги мавсумни муваффақиятли ўтказиш учун зиммаларига оширилган мажбуриятлар қабул қилган эдилар. Анорбой Усмонов, Абдувоҳид Қулбоев, Мехадин Чехалидзе, Йўлдош Файзиев, Мамадали Салоҳиддинов сингари механик-ҳайдовчиларимиз агрегатлари билан 150 —180 тоннадан «оқ олтин» териб, ўз сўзларининг устидан чиқдилар.

Пешқадам пахта усталари, тажрибали деҳқонлар бошчилик қилаётган илғор бригадаларда ҳосилдорлик 45—50 центнерга етди. Шуни айтиш керакки, хўжалигимиздаги 14 та пахтачилик бригадасидан 9 тасининг етакчиси механизатор бўлиб ишлаган кишилардир. Улар пахта етиштиришда пухта билим ва тажрибага эга. Тўртинчи йил бригадирлик қилаётган Жумали Чехамидзе бошлиқ коллектив заршунослари 90 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 41 центнердан ҳосил кўтардилар. Шарофат Худойбердиева, Обид Акилов, Қаҳҳор Раимқулов, Эшбой Қўчқоров ўртоқлар саркорлик қилаётган бригадаларда эса йиллик план сентябрь ойидаёқ бажарилган эди. Ҳар бир коллектив хом ашёни пахта тайёрлаш пунктига бригада усулида топширди. Шунинг учун ҳам ялпи хирмондаги биринчи сортли пахта салмоғи янада кўпайди.

Пахта етиштириш ҳажмини кўпайтириш асосан ҳосилдорликни ошира бориш ҳисобига таъминланади. Ҳосилдорлик илғор технологияни қўлланиш билан бирга ички резервлар ва имкониятлардан тўғри, оқилона фойдаланишга, тупроқ унумдорлигини ҳар томонлама оширишга ҳам боғлиқ. Бу йил далаларимизга эртапишар, серҳосил «Уйчи» навини эккандик. Ана шу навдан колхоз бўйича ўртача ҳар гектар ердан 34 центнердан ҳосил олинди. Хўжалигимизда алмашлаб экиш кенг жорий этилган. Пахта — беда, пахта — маккажўхори, пахта — сабзавот экинлари схемалари тез-тез амалга оширилмоқда.

Пахта етиштиришнинг таннархини арзонлаштиришга катта аҳамият бердик. Авваллари ғўза ҳашаротларини йўқотишда бир гектар ерга 8 сўм 87 тийинлик химиявий дорилар ишлатиларди. Эндиликда биологик методдан фойдаланиш натижасида харажат уч баравар камайиб. бир гектар майдондаги зараркунандага карши курашда бор-йўғи 3 сўм сарфланадиган бўлди. Фақатгина шу йўл билан йилига 25—30 минг сўм соф фойда олинаяпти.

Омилкор деҳқон бўлиш учун, даставвал ер «тил»ини билиш, у билан юзма-юз гаплашишни ўрганиш кераклиги талаб қилинади. Ерни эъзозламаган киши мўлжаллаган ҳосилини етиштира олмайди. Асл деҳқон, уста пахтакор бутун меҳрини, қалб кўрини она-ерга, сахий тупроққа бағишлайди.

Колхозимиз аъзолари янги йил ҳосили учун курашни аллақачон бошлаб юборганлар. Майдонлар барвақт ғўзапоядан тозаланиб, ноябрь ойидаёқ майдонларни шудгорлашга киришилди. Механизаторлар қисқа муддатда барча майдонларни сифатли шудгордан чиқардилар. Ер тўйса —эл тўяди, деган нақл бор. Шудгорлаш давомида ерни тўйдиришга алоҳида эътибор бердик. Ерни тупроқ картограммасига мувофиқ озиқлантирдик. Барча майдонларга ҳайдов олдидан гектарига 350—400 килограммдан суперфосфат, камқувват ерларга эса қўшимча 28—30 тоннадан маҳаллий ўғит солинди.

Айни кунларда колхозимиз меҳнат аҳли ерларни капитал текислаш, ариқ-зовурларни тозалаб, тартибга келтириш ва мавжуд техника воситаларини қайта ремонт қилиб, кўкламга тайёрлаш ишларини бажармоқдалар. Шунингдек, механизаторларнинг сиёсий билимини ошириш учун улар ўқитилиб, иқтисодий лекцияларда иш сифатига эътиборни кучайтириш тадбирлари кўрилаётир.

Демак, тажриба кўрсатадики, ишни уддабуронлик, тадбиркорлик билан ташкил этиш, ички имкониятлардан янада кенгроқ ва тўлароқ фойдаланиш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш ҳар қандай шароитда ҳам юқори ҳосил етиштиришни таъминлайди.

Қ. СОТТИБОЕВ,

Урта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхозининг раиси.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: КОММУНИСТНИНГ ШАЪНИ ВА ОБРЎЙИ

РУС ОПА

Уни Тошкент областида кўпчилик билади.

— Мария Леонтьевна Пугачеванинг колхозида албатта бўлинглар, — маслаҳат берди область партия комитетининг биринчи секретари М. Мусахонов. — Ажойиб аёл. Яхши, идрокли раҳбар. Бизда уни Мария опа деб аташади. Яхшиси, ўзингиз одамлар билан суҳбатлашинглар, уларнинг Ўзбекистондаги бу рус аёли ҳақида ҳурмат-эҳтиром билан айтадиган гапларини эшитинглар.

Биз маслаҳатга амал қилдик. Оржоникидзе районидаги «Маданият» колхози раисини яхши биладиган кўплаб одамлар билан учрашдик. Шу тариқа қуйидаги материал дунёга келди.

«ХОТИРЖАМЛИККА ЎТ ЁҚУВЧИ». Камгап, синчков кўзли, миқти гавдали, Оржоникидзе район партия комитетининг биринчи секретари С. Сайдалиев тан олди:

— Очиғи, гапни нимадан бошлашни ҳам билмайман. Мария Леонтьевна тўғрисида узоқ ҳикоя қилиш мумкин. Мен бу районга яқинда келганман. Илгари пахтачилик районида эдим. Бу ерда эса хўжаликлар гўшт-сут етиштиришга ихтисослаштирилганлигидан шуни айтишим мумкинки, Пугачевасиз қандай ишлашни тасаввур ҳам қила олмасдим. У ҳамма ишда биринчи маслаҳатчи.

Тўғри, аввалига муносабатларимиз келишмайроқ турди. Тўғри, принципиал Пугачева ҳеч ким билан шаккарғуфторлик қилиб ўтирмайди. Амалингга қараб ўтирмай, кўзингга тик боқади-да, очиғини айтади-қўяди. Айрим кишилар, жумладан, район партия комитетининг баъзи ходимлари ҳам, бу довюракни қаранг-а, дегандай хафа ҳам бўлишди. Янги киши сифатида менга у билан айтишиб, асабингизни бузманг, уни пенсияга хизмат кўрсатган киши сифатида пенсияга жўнатиб юборишни, бунинг вақти ҳам келганлигини маслаҳат беришди. Мен эса Пугачеванинг таърифини анчадан бери эшитардим. Негаки, у менинг жонажон Бўстонлиқ районимда узоқ вақт ишлаган эди-да. «Ҳа, тўғри, — ўйладим ўзим ҳақимда. — Пугачева—хотиржамликка ўт ёқувчи аёл. Аммо у секинлик билан узоқ имиллайдиган ёки умуман четда турувчи, сояпарвар ёки бошқаларнинг ортида яширинишни истовчиларнинг хотиржамлигини бузувчи шахс. Агар биз ҳақиқатан ҳам ўзимизни сафарбар қилишни, интизомни мустаҳкамлашни, ишни зарур ўзанга солиб юборишни истасак, бундай одамлар жуда зарур.

Мен маслаҳатчиларга: «Ўз раҳбари тақдирини коллективнинг ўзи ҳал қилсин», деб жавоб қайтардим. Йиғилиш чақирилди. Унда нималар бўлмади дейсиз. Колхозчилар раисни ҳимоя қилиб туриб олишди. «Хўш, — дедим «маслаҳатчиларга», сиз, дўстлар, кишини чалғитманг». Мен Пугачевага диққат билан боқиб, унинг бебаҳо аёл эканлигини билиб олдим. Биласизми, шундай одамлар борки, улар ўзларининг битмас-туганмас куч-ғайрати, ниҳоятда виждонлилиги билан сизни деярли асир қилиб қўяди. У билан ёнма-ён туриб, қўл учида ишлаш мумкин эмас. Мария опа ана шундайлардан бири.

«РАИСНИНГ АДАБИНИ БЕРИБ ҚЎЙИШ». «Октябрь» колхозининг раиси Ш. Султоновни том маънода бир ҳафталик раис дейиш мумкин. Уни яқиндагина сайлашди. Бунгача район халқ контроли комитетига бошчилик қиларди. У қишлоқ хўжалиги мутахассиси бўлиши, раҳбарлик лавозимларида тажрибаси борлигига қарамай, колхозга бошчилик қилишга тўғри келмаган эди.

— Табиий, дастлабки пайтларда анча қийналдим, — ҳикоя қилади у. — Ҳатто ишни эплай оламанми-йўқми, деб қўрққан пайтларим ҳам бўлганлигини тан оламан. Пугачева шуни ҳис қилди шекилли. У отпускада эди. Орадан бир неча кун ўтгач, саҳармардонда колхозимизга келиб қолди. У мендан олдин келиб, фермалар, далаларни айланибди. Кейин эса кун бўйи биргаликда экономиканинг аҳволини таҳлил қилдик. Хўжаликни кўтариш учун дастлаб нималар қилиш лозимлигини ўйладик. Мария опа энг аввало менинг адабимни бериб қўйди. Унинг фикрича, мен ишга кеч чиқибман. «Агар раис колхозда ҳамма иш юришиб кетишини истаса, хўроз қичқиришидан олдин уйғониш керак», — деди Пугачева.

ТАРЖИМАИ ҲОЛДАН САТРЛАР. Шу ерда Пугачеванинг таржимаи ҳоли билан таништириш учун чекиниш мавриди келди. Саратов яқинида туғилган Марияни тақдир ёш чоғидаёқ Ўзбекистонга элтиб ташлади. Ўн тўрт ёшида «Каузни» совхозида ишлай бошлади. Бир йил ўтгач, комсомоллар уни ўз етакчилари қилиб сайлашди. Ўн саккиз ёшида ишчилар комитети раислигига кўтарилди.

Кундузи ишлади, кечқурун эса мактабга югурди. Етуклик аттестатидан сўнг, агрономлик дипломини олди. Унга «Қибрай» совхозини ишониб топширишганида, Мария бир кило узумнинг нархи қанча бўлишини яхши биларди. 25 минг гектар ерга чўзилган республикамиздаги йирик «Бўстонлиқ» совхозига директорликка тайинлангач, ўзининг нималарга қодирлигини намойиш қила бошлади. Маълумки, Ўзбекистон деҳқонлари сув тақчиллигини бошдан кўп кечирадилар. Сув запасларини вужудга келтириш учун Чорвоқ сув омборини қуришга қарор қилишди. Бироқ у ишга туширилиши билан совхоз экин майдонларининг бир қисми сув тагида қолиб кетди. Пугачева экин майдонлари қисқаришига тоқат қилолмай, боғ ва узумзорларни тоғда яратишга киришиб кетди. Тракторлар тоғ ёнбағирларининг тиклиги сабабли ишлай олмас, шу туфайли ҳамма иш қўлда бажариларди. Уларни суғориш учун сувни идишларда сўқмоқлар оша ташишга тўғри келди. Агар ҳар йили 250 гектаргача боғ-роғлар ва узумзорлар барпо этилганлигини ҳисобга олсак, қанчалар машаққат чекилганлигини тасаввур қилиш қийин эмас.

Унинг раҳбарлигида бу хўжалик эндигина ўзини кўрсатиб, яхши хўжаликлар қаторидан жой олганда, Пугачевага янги ишни — Оржоникидзе район қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғи лавозимини ишониб топширишди. Ушбу район Тошкентнинг шундоққина биқинида жойлашган. Ўша пайтда область партия комитети бир қатор пахтачилик хўжаликларини сут ва гўшт, полиз маҳсулотлари ва ҳўл мева етиштиришга ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилган эди. Хўжаликларни қайта ихтисослаштириш осонлик билан амалга ошмади. Бу тушунарли эди. Йиллар давомида одамлар пахта етиштириб, келганларидан янгиликка дарров мослаша олмадилар. Кадрларни қайта ўқитиш, теплицалар, чорвачилик фермаларини қуриш, боғлар ва узумзорлар барпо этиш, жуда кўплаб турли-туман муаммоларни ҳал этиш лозим эди. Район партия комитети ва қишлоқ хўжалиги бошқармаси бу вазифаларни ҳал этди. Мария эрта тонгдан яна тонг отгунча хўжаликларга борар, ўргатар, маслаҳатлар берар, кўмаклашар, беғамлардан талаб қиларди.

Янги йўналишга кўчирилган хўжаликлар ўртасида, айниқса, «Маданият» колхози қийин аҳволда эди. Гарчи у ерда деярли ҳар йили раис ўзгариб турса-да, хўжаликни қолоқлик ботқоғидан тортиб олишнинг иложи топилмасди. «Маданият»га Пугачева келгач, ишлар ўнгланиб кетди.

ОҚСОҚОЛЛАР УЧУН ПАЛОВ. Мария опа бизда ишни нимадан бошлади? — эслайди колхоз оқсоқоллар кенгаши ва агрокенгаш раиси Ғ. Аъзамов. — Палов қилишдан бошлади. Колхозда ишчи кучлари етишмасди. Чунки Тошкент яқин бўлганлигидан одамлар шаҳарга кетишарди. Гўё уларни тўхтатиб қоладиган куч йўқдай эди. Мария опа кексаларни тўплади. Уларга палов дамлаб, илтимос билан мурожаат қилди:

—Доно отахонлар, албатта сизлар ўз ҳаётингизда жуда кўп нарсаларни кўргансиз. Аммо унумдор ерлар ташлаб қўйилганлигини, қанчадан-қанча ноз-неъматлар бекордан-бекорга кўкка совурилганлигини кўрганмисиз?! Донолар шунинг учун ҳам доноки, улар иложи йўқдай туюлган аҳволлардан ҳам қутулиб кетишнинг иложини топишган. Оқсоқоллар қўлидан келадиган, кучи етадиган ҳар бир қария кўнглига ёққан ишни танлаб олсин, қўлидан келмайдиганлар эса колхозда ишламаётган ўғиллари, қизлари, келинлари ва куёвларини «Маданият» колхозига қайтиб келишга кўндиришсин, деб қарор қилишди.

Менинг ўзим пенсияда бўлиб, ишламасдим. Куч-ғайратим жўш уриб, биринчилар қаторида унинг даъватига қўшилдим. Пугачева мени 12-бригадага бош қилиб қўйди. Эндиликда колхоздаги битта узумчилик ва иккита боғдорчилик бригадаси фақат ветеранлардан ташкил топган.

Ҳозир бизда колхозда ишлаётган ёшлар кўп. Масалан, менинг беш ўғил ва уч қизим ёнма-ён ишлашяпти. Пугачева катта кўламда уй-жой қурилишини авж олдириб юборган. Қишлоққа водопровод, газ келган. Уйлар шаҳарникидан қолишмайди. Чорвадорлар, механизаторларнинг ишлаши учун яратилган шароитлар ёмон эмас. Энг оғир ишлар ҳам механизациялаштирилган. Масалан, барча картошкалар бизда қўл меҳнатисиз етиштирилмоқда.

Пугачеванинг яна бир фазилатини таъкидлаб ўтмоқчиман. У таваккалчиликдан қўрқмайди. Ҳамма янги, илғор нарсаларни дадиллик билан жорий қилади. Кўпгина хўжаликларда мол боқишнинг львовликлар усулини ҳатто эшитишган ҳам эмас. Бизда эса жорий қилиб бўлинди. Биз озуқа тайёрлашни ҳам янгича ташкил этдик. Керакли барча техника воситалари билан қуролланган махсус бригада бу иш билан шуғулланади. Пугачева меҳнатни ташкил қилиш ва унга ҳақ тўлашга ҳам кўп эътибор беради. У: «Яхши ишчи, ҳалол киши яхши пул топиши керак», — деганидеган.

ҲЕЧ ҚАНДАЙ «ДАРМОНДОРИ»СИЗ. Колхоз ўзининг «Маданият» номини тўла оқлаб келмоқда. Бу ерда ичкиликбозлик ва маданиятсизликка, зарарли анъаналар ва урф-одатларга қарши кескин кураш олиб борилияпти. Мана, икки беш йилдирки, колхозда ичкиликбозликка чек қўйилган.

—Унинг ташаббускори ҳам Мария опанинг ўзи, — таъкидлайди бригада бошлиғи Н. Юсупов, — шунинг учун ҳам кўпгина оилалар унга раҳматлар айтишяпти. Ахир арoқ қанчадан-қанча яхши одамларни хароб қилади-да. Менинг ўзим ҳам жар ёқасида эдим. Пугачева туфайли шу тубсизликка йиқилмадим.

Ўзим билмаган ҳолда ичкиликка рўжу қўя бошладим. Шунинг оқибатида оилада жанжал чиқа бошлади. Хотиним ажралишни талаб қилишга киришди. Шунда Мария опа менга машина юборди. «Раиснинг сенда иши бор, Норимбой», —деди шофер.

Менда опанинг қандай иши бўлиши мумкин, ўйладим мен. Бордим. Биз у билан узоқ суҳбатлашдик. Раис мени уялтирди. Эркаклик ғурурининг қайда қолди, дегандай ўйлашга мажбур қилди. Уйга қандай қайтганимни билмайман. Бир неча кун хаёл суриб юрдим. Аммо ўзимни қўлга олиб, ичкиликка яқинлашмай қўйдим. Ҳозир ҳамқишлоқларим ўртасида обрўга эгаман —илғор бригадалардан бирига бошчилик қиляпман.

Ичкиликбозликка қарши кураш ҳамқишлоқларим ниятига жуда мос тушди. Колхозчиларнинг умумий йиғилишида ҳамма шуни ёқлаб чиқди. Баъзан мендан: «Тўйлар-чи, улар қандай ўтяпти? — деб сўраб қолишади. Мен: «Улар яхши ўтяпти», — деб жавоб қиламан. —Спиртли ичимликларсиз ҳам жуда қувноқ ўтяпти. Шундай тўйларнинг биринчисини бригадиримиз — оқсоқол Ғулом Аъзамов икки ўғли: Баҳодир ва Одилни бир кунда уйлантирганда бўлди. Дастурхонда кўплаб шарбатлар бор эди. Ўйин-кулги ва хурсандчиликнинг тепасида Мария опанинг ўзи турди.

Деярли алкоголли ичимликлар қўйилмаётган бизнинг қизиқарли тўйларимиз шуҳрати колхоз чегарасидан анча нарида ҳам ёйилган. Шу атрофдаги қишлоқлар ва қўшни районлар изимиздан боришмоқда.

ИЖРОЧИЛИК САБОҒИ. Пугачеванинг ўзи сингари ғайратли, аниқ мақсадни кўзлайдиган кўплаб шогирдлари бор. Шулардан бири «Правда» колхози раиси Ҳ. Қуронбоевдир.

—Мария Леонтьевна мактабини ўтаганман, — ҳаяжон билан ҳикоя қилади Ҳодимат Шарипович. — Ундан олган барча яхши хусусиятлар менга Пугачевадан ўтган. Ўн йилликни битиргач «Қибрай»да унинг раҳбарлигида иш бошладим. Мария опа институтда ўқишни давом эттиришимни талаб қилиб туриб олди. Агрономлик дипломи билан колхозга қайтдим. Кейинроқ эса у мени қишлоқ хўжалик бошқармасига бош мутахассисликка таклиф қилди.

Пугачева билан ишлаш ҳам енгил, ҳам оғир. У аниқликни, тезкорликни, ишда маданият ва билимдонликни талаб қилади. Топширилган иш учун жавобгарликни қаттиқ талаб қилади. Қани у ёки бу масалани белгиланган муддатда бажармай кўр-чи! Унда ишинг чатоқ. Эсимда, йил якуни бўйича илғорларни рағбатлантириш учун ҳужжатлар расмийлаштирилаётган эди. Мен ишни чўзиб юборган эдим. Шундан кейин ижрочилик ва талабчанлик сабоғи қандай бўлишини бутун умримга етадиган қилиб Пугачевадан олдим.

* * *

Биз «Маданият» колхози раиси Мария Леонтьевна Пугачева ҳаётидан бир неча эпизод келтирдик, холос. Аммо, фикримизча, шуларнинг ўзиёқ бу ажойиб, саҳий қалб эгаси бўлган аёлнинг қандайлигини тўла-тўкис ифодалаб турибди. Опа кучи ва ғайратини аямай ҳаммасини ишга сарфлаяпти. Одамлар бунинг учун унга ўз меҳр-муҳаббатлари билан жавоб беришмоқда.

И. МУҚИМОВ,

А. ЧЕРНЯК,

(«Правда»нинг махсус мухбирлари)
Тошкент области.

(«ПРАВДА», 1982 йил 30 декабрь).

Республика социалистик мусобақаси ғолиблари

МУКОФОТ ОЛҒА ЧОРЛАЙДИ

Маълумки, республикамизда автотранспорт қишлоқ хўжалиги, саноат маҳсулотлари, қурилиш материаллари, умуман халқ хўжалиги юкларини ташишда энг асосий транспорт воситаларидан ҳисобланади. Шу боисдан халқ хўжалигимизни янада юксалтиришда мазкур тармоқнинг роли беҳисоб каттадир. Бу улкан масъулиятни чуқур ҳис этган республикамиздаги кўпминг сонли автотранспортчиларнинг кичик бир отряди — Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигига қарашли 1-«Узсельавтотрест» коллективи 1982 йил план-топшириқларини муваффақиятли уддалади. Автотрест юбилей йили якунига кўра Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга сазовор бўлди. Бу — кўп сонли трест ишчилари, инженер-техник ходимларининг катта меҳнати самараси, албатта.

Трест коллективи юбилей йилида 15 миллион тоннадан зиёд халқ хўжалик юкларини манзилга етказиб берди. Меҳнат унумдорлиги ўтган йилдагига қараганда 5,4 процентга ошди. Йиллик план барча кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарилди. Эришилган муваффақиятларга Деҳқон Абдураҳмонов, Георгий Саломников, Неъмат Асқаров, Турсунали Абдуғафуров, Тўхтамурод Султонов, Аҳмаджон Ҳасанов, Холос Эшонқулов, Фозил Каримов, Тоҳиржон Сатторов, Салават Юсупов каби азаматлар, айниқса, катта ҳисса қўшишди. Вақтдан ўзиб, 1983 йилнинг ноябрь, декабрь ойи ҳисобига иш олиб бораётган бу ҳайдовчилар айни кунларда ҳам кунлик план-топшириқларини 140 150 процентга адо этишиб, ҳамкасбларига намуна бўлишяпти.

Хўш, трест коллективи эришган ютуқларнинг омиллари нимада? Бизнинг бу саволимизга трест бошқарувчиси Холмурод Бекмуродович Осмонов шундай жавоб берди:

— Авваламбор транспортга планли раҳбарлик қилишни такомиллаштириш борасида белгилаган тадбирларимиз ва уни изчил амалга оширганимиз катта самара берди. Биргина мисол. Биз катта қурилишлар, корхоналар қошида махсус автоколонналар ташкил этишга катта эътибор бердик. Ана шундай автоколонналардан бири Тошкент областининг Юбилейний посёлкасидаги бинокорлик конструкциялари комбинати ва йиғма уй-жой конструкциялари комбинатлари қошида ташкил этилган. Бу ерда 85 та автомашинамиз бор. Мазкур автоколонна ҳайдовчилари Жиззах ва Сирдарё областида қурилаётган чорвачилик комплекслари ва парандачилик фабрикаларига темир-бетон конструкциялар ташишади. Юбилейний посёлкасида ташкил этилган автоколоннамиз бизга қандай самара беряпти? Авваламбор шуни айтиш керакки, бу автоколоннамиз ҳайдовчилари сўнгги йилларда «Завод—автомобиль—қурилиш» методи асосида иш олиб боришмоқда. Бу комбинат учун ҳам, автобаза учун ҳам, қурилиш ташкилоти учун ҳам фойдалидир. Чунки иш мазкур метод асосида ташкил этилганда автомашиналарнинг бекор туриб қолиш ҳоллари кескин камаяди, бунёдкорларга қурилиш материаллари ўз вақтида, кечиктирилмай етказиб берилади. Иш учта ташкилотнинг келишуви асосида планли ташкил этилади. Пировард натижада қурилишда ҳам, комбинатда ҳам, автоколоннада ҳам меҳнат унумдорлиги ортди. План-топшириқларнинг ошириб бажарилишига пухта замин яратилди.

Бундан ташқари автомобилнинг юксиз юриш ҳоллари камайди. Чунки олдинлари Юбилейний посёлкасидан юк ташийдиган барча автомашиналаримиз ишдан сўнг Тошкентдаги автобазага қайтиб келарди. Ўзингиз ҳисоблаб кўринг: ҳар куни 85 та машина Тошкент шаҳридан Юбилейний посёлкасига, Юбилейний посёлкасидан автобазага юксиз қатнарди. Бу минглаб километр деган гап. Демак ёнилғи тежалади. Иккинчидан машиналарга техника хизмати кўрсатиш эндиликда махсус автоколоннанинг ўзида амалга ошириляпти.

Дарҳақиқат, 1-«Узсельавтотрест» коллективининг бошқа бир қатор объектларида ҳам ана шундай автоколонналар фаолият кўрсатмоқда. Фарғона областининг Қува райони ва Файзобод посёлкасидаги механизациялашган кўчма колонналар, Тошкент область «Ғаллақудуқ» совхозидаги чўчқачилик комплекси қошида ташкил этилган махсус автоколонналар ҳам шулар жумласидандир.

Сўнгги йилларда прогрессив методлардан бири ҳисобланган бригада пудрати ишлаб чиқаришнинг барча жабҳаларига кенг жорий этилмоқда. Мазкур трестда ҳам бу борада бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Трестда 31 та бригадага бирлашган 400 га яқин киши ана шу илғор метод асосида иш олиб бормоқда.

Социалистик мусобақа омманинг жонли ижоди. Юбилей йили Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида фаол иштирок этган трестнинг ўнлаб ишчилари меҳнатда катта муваффақиятларга эришишди. Хўжалик ҳисоби асосида иш юритаётган А. Борискин, Э. Сулаймонов, А. Ҳусаинов, Т. Султонов, А. Шодибоев кабилар етакчилигидаги коллектив азаматлари бригадалараро ташкил этилган социалистик мусобақа ғолиби бўлишди. Трест ишчиларининг 86 проценти, яъни 2800 кишига яқин ишчи «Коммунистик меҳнат зарбдори», деган шарафли номни олиш учун курашмоқда.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Халқ хўжалиги юклари ва пассажирлар ташишни планлаштиришни, ташкил этишни яхшилаш ҳамда транспорт корхоналари ва ташкилотлари иши самарадорлигини оширишга хўжалик механизми таъсирини кучайтириш тўғрисида»ги қарорида «Маҳсулотни ташишга кетадиган энг кам харажатларни ҳисобга олиб, уларни етказиб бериш юзасидан оқилона хўжалик алоқалари ўрнатилиши, транспорт турлари ўртасида юк ва пассажир ташишнинг оқилона тақсимланиши, фан ва техника тараққиёти ютуқларининг транспортда кенг жорий этилиши, шунингдек, ёқилғи, электр энергия, материалларни тежаб-тергаб сарфлашга, нобудгарчиликларни ва унумсиз харажатларни тугатишга, ҳаракат составининг, транспорт системасининг ўтказиш ва ташиш қобилияти зарур резервларини вужудга келтиришга ҳамда унинг ишида пухталикни оширишга қаратилган эксплуатацион фаолиятини яхшилашни таъминлаш лозимлиги» алоҳида таъкидланган. Бу кўрсатмалар республикамизнинг барча автотранспортчилари зиммасига катта масъулият юклайди.

— КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Советининг юқорида тилга олинган қароридан сўнг трестимизда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, транспортга планли раҳбарликни такомиллаштириш юзасидан конкрет чора-тадбирлар ишлаб, чиқдик, дейди 1-«Узсельавтотрест» бошқарувчиси Х. Осмонов — Москваликларнинг меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини янада мустаҳкамлаш борасидаги муҳим ташаббусини ўз фаолиятимизга дастуриламал қилиб олдик. Маълумки, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш ҳар бир корхонада, ҳар бир иш жойида меҳнат унумдорлиги ва сифатини ошириш имконини беради. Москваликлар бошлаган ҳаракатнинг иқтисодий ва тарбиявий нафи ҳам ана шундан иборатдир. Москваликлар ўз ташаббусларида барча коллективларда онгли интизом ва қатъий тартибни таъминлашга, меҳнатни пухта ташкил этишга даъват қилдилар. Биз автотранспортилар бу ташаббусни чуқур ўрганиб чиқиб, 1983 йилда ишимизни ана шу асосда ташкил қилишга қарор қилдик.

Совет Социалистик Республикалар Иттифоқининг шонли 60 йиллиги нишонланган юбилей йили биз учун ниҳоятда муваффақиятли бўлди. Биз эришган муваффақиятларимизни янада мустаҳкамлаш учун бундан буён ҳам бор куч ва имкониятларимизни ишга солаверамиз.

Я. ИСМОИЛОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

КОРХОНА ҚУВВАТИ ОШМОҚДА

Ҳар бир объектнинг муддатида ишга туширилишида қурилиш материалларининг ўз вақтида келтирилиши муҳим аҳамият касб этади. «Ўзколхозстрой» бирлашмасига қарашли Тошкент «Облколхозстрой» трестининг Янгийўлдаги колхозлараро ғишт заводи коллективи ҳам бир қатор механизациялашган кўчма колонна бунёдкорларини пишиқ ғишт билан таъминлашга мутасадди этилган. Ўз зиммаларидаги масъулиятни чуқур ҳис этган корхона ишчилари шу кунларда қурувчиларга вақтида, сифатли маҳсулот етказиб бериш учун астойдил меҳнат қилишмоқда

Юбилей йили Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида фаол иштирок этган корхона ишчилари 1982 йил план-топшириқларини муддатидан олдин, ошириб адо этишди. Бу даврда 11 миллион донага яқин сифатли, пишиқ ғишт қурувчиларга етказиб берилди. Эришилаётган бу муваффақиятларга Владимир Лиший, Владимир Громов, Эмиля Пўлатова, Маҳаммадҳасан Шерназаров, Қосимали Тагажанов, Виктор Меркер каби ишчилар катта ҳисса қўшишмоқда. Ўз касб сирларини пухта эгаллаган бу ишчилар айни кунларда кунлик план-топшириқларини 160 —180 процентга адо этишиб, ҳамкасбларига намуна бўлишяпти. Корхонада прогрессив методларнинг ишлаб чиқаришга кенг жорий этилаётганлиги, аксарият ишларнинг механизациялаштирилганлиги, социалистик мусобақанинг яхши йўлга қўйилганлиги план-топшириқларнинг ошириб бажарилишида ҳал қилувчи роль ўйнамоқда.

Сўнгги йилларда корхонада кенг кўламда реконструкция ишлари амалга оширилди. Жумладан, хом ғиштларни вагонеткаларга ортиш, қуритиш камераларига киритиш ишлари механизациялаштирилди. Шунингдек, ғишт пишириладиган печларнинг горелкалари қайта монтаж қилинди. Пировард натижада завод қуввати 1980 йилдагига нисбатан деярли икки бараварга ошди. Заводда айни кунларда ҳам реконструкция ишлари давом эттирилмоқда. Бу ишларни Пётр Филиппов етакчилигидаги монтажчилар бригадаси амалга оширяпти. Мазкур бригадада тўққиз киши меҳнат қилади. Уларнинг барчаси уч-тўрттадан турдош касбларни пухта эгаллаган, тажрибали ишчилардир. Яқин келажакда корхона қувватини янада ошириш кўзда тутилмоқда.

— Коллективимизнинг ҳар бир аъзоси кунлик план-топшириқни ошириб бажариб, қурувчиларимизга ўз вақтида пишиқ ғишт етказиб бериш учун астойдил меҳнат қилмоқда, — дейди биз билан суҳбатда завод директори Василий Андреевич Гуреев. — Болалар боғчаси, турар-жой, бинолари, мактаб, чорвачилик комплекси каби ўнлаб иншоотларнинг муддатида фойдаланишга топширилишида маълум даражада бизнинг ҳам ҳиссамиз бор. Корхонамиз ишчилари бу билан фахрланишади. Шу сабабли улар қурувчиларимизга панд бермаслик, улар буюртмасини ўз вақтида адо этиш учун бор куч ва имкониятларини ишга солиб, меҳнат қилишмоқда. Заводимизнинг ўз машъаллари бор. Коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номни олиш учун курашаётган Турсунбой Заминов, Энвер Мухторов, Исмоил Умрзоқов, Владимир Бондаренко, Хошим Хакимов, Наримон Сатторов ўртоқлар етакчилик қилаётган коллективлар ана шулар жумласидандир. Тежамкорлик учун кураш, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш, меҳнат унумдорлигини ошириш мазкур бригадаларнинг доимий шиорига айланган.

Юбилей йилини улкан меҳнат муваффақиятлари билан якунлаган завод ишчилари ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида эришилган ютуқларни мустаҳкамлаш учун ички резерв ва имкониятларни ишга солишмоқда.

Э. ТЎЛАГАНОВ.

«Экономика тежамли бўлсин» шиори остида меҳнат қилаётган Самарқанддаги «Хлопкомаш» заводи коллективи юбилей йилида 180 тонна металлни тежаб қолишга эришди. Бунда халқ назоратчилари томонидан мунтазам ўтказиб турилган рейдлар катта самара берди.

СУРАТДА: заводнинг халқ назоратчилари — пайвандчи Йўлдош Бобомуродов (чапда) ва слесарь Раззоқ Қодировлар навбатидаги рейд пайтида.

Р. Ғофуров фотоси. (ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК МАДҲИ

МАТБУОТ ОБЗОРИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент район комитети ва халқ депутатлари район Советининг органи — **«Шонли меҳнат»** газетасининг юбилей йили тахламларини қўлга олиб, саҳифалардаги материаллар билан яқиндан танишар экансиз, дўстлик —барча ютуқларимизнинг манбаи эканлиги ҳақидаги фикр бутун йил давомида эълон қилинган мақолаларда, корреспонденцияларда, қўшма сонларда ва махсус саҳифаларда қизил ип бўлиб ўтганлигини ҳис этасиз. Энг аввало Молдавия Компартияси Дубоссари район комитети ва халқ депутатлари район Советининг органи—«Знамя победи» газета редакцияси билан ҳамкорликда чиқарилган қўшма сон диққат-эътиборингизни ўзига тортади. Ўзбекистоннинг Тошкент райони ва Молдавиянинг Дубоссари райони газеталарининг қўшма сони чиқарилганлиги бежиз эмас. Ҳар икки район сабзавотчилик, боғдорчилик-узумчиликка ихтисослашган. Шунингдек, бу районларда етиштирилган ноз-неъматларни замонавий усулларда сақлаш, сифатли қайта ишлаш соҳасида ибратли тадбирлар амалга оширилиб, яхши тажриба тўпланмоқда. Бир сўз билан айтганда, ҳар икки район сабзавоткорлари, боғбонлари ва соҳибкорларининг юмушлари, қувонч ва ташвишлари, орзу-интилишлари бир-бири билан муштаракдир. Ана шу муштарак туйғулар қўшма сонда эълон қилинган Дубоссари район партия комитетининг биринчи секретари М. Дерменжи, Тошкент районидаги Карл Маркс номли колхоз бош агрономи Т. Толипов, Дубоссари районидаги «Завети Ленина» колхози партия ташкилоти секретари А. Рознерица, Тошкент районидаги 15-мактаб ўқитувчиси Т. Тўхлиева, Дубоссари район ижроия комитети маданият бўлимининг мудири Н. Лупулов ва бошқа ўртоқларнинг мақолаларида, бошқа ранг-баранг материалларда ўз ифодасини топган. Мақолаларнинг авторлари ишлаб чиқариш ва маданий ҳаётнинг у ёки бу соҳасида эришилаётган муваффақиятлар ҳақида мароқ билан ҳикоя қилишган, сабзавотчилик ва узумчиликда ҳосилдорликни ошириш борасида тўпланган тажрибаларни ўртоқлашишган. Улар ўзаро тажриба алмашиш СССР Озиқ-овқат программасини амалга оширишда муҳим роль ўйнашини, барча ютуқлар, муваффақиятларнинг манбаи халқлар ўртасидаги дўстлик, қардошлик эканлигини алоҳида таъкидлашган.

Юбилей йили давомида Оққўрғон ва Оҳангарон районлари газеталари билан эълон қилинган қўшма сонларда, «СССР — менинг Ватаним» умумий сарлавҳаси остида чиққан махсус сонда эса мусобақадошлар СССРнинг 60 йиллиги шарафига олинган мажбуриятларни қандай бажараётганликлари, шонли санага бағишланган зарбдор ҳафталикларнинг пешқадамлари ҳақида атрофлича ҳикоя қилинган. Юбилей йилининг ўзига хос шукуҳи, сафарбарлик кучи турли жанрларда маҳорат билан очиб берилган.

Газетанинг ҳар бир сонини синчиклаб кўздан кечирар экансиз, редакция коллективи СССРнинг 60 йиллик мавзуини ёритиш масаласига сидқидилдан ёндашганлигини, белгиланган планлар изчил амалга оширилганлигини ҳис этасиз. «Шонли меҳнат»нинг юбилей олди минбари» рубрикаси остида бутун йил давомида эълон қилиб борилган залворли мақолалар бу фикрни тасдиқлайди. Ана шу рубрика остида чиққан С. Раҳимов номли колхозда истиқомат қилувчи пенсионер, коллективлаштириш ветерани Азиз ота Зияевнинг «Шундай бир замонаки...», Сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-текшириш институтининг директори А. Нуриддиновнинг «Ифтихор», Киров номидаги 9-мактаб ўқитувчиси Саноат Расулованинг «Октябрь шарофати» сингари мақолаларида 60 йил мобайнида босиб ўтилган йўл ҳақида, енгиб ўтилган қийинчиликлар, ҳозирги ажойиб замонамиз тўғрисида қизиқарли ҳикоя қилинган. Ана шу рубрика остида берилган материаллар ёшларни дўстлик, Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш ишига ҳам хизмат қилади. Жумладан, коллективлаштириш ветерани Азиз ота Зияев ўз ҳаёт йўли ҳақида ҳикоя қилиб, меҳнат кишини улуғлашини, обрўсини оширишини уқтирган. Ўқитувчи Саноат Расулованинг мақоласида эса жамиятимизда хотин-қизларнинг тутган ўрни, уларнинг коммунизм қурилиши ишига қўшаётган ҳиссаси, бундан фахрланиш ҳис-туйғуси ўз ифодасини топган.

Юқорида таъкидланганидек, СССР 60 йиллиги мавзусини ёритишга бағишланган ҳар бир йўналиш изчиллик билан давом эттирилган. Жумладан, йил бошида районнинг бир группа сабзавоткорлари, боғбон ва соҳибкорлари, шунингдек чорвадорлари юбилей йилида юксак кўрсаткичларга эришиш юзасидан газета саҳифасида Мурожаат билан чиққан эдилар. Редакция йил давомида ташаббускорлар ва уларнинг издошлари юбилей шарафига ўз зиммаларига олган мажбуриятларни қандай бажараётганликларини назорат қилиб бориб, газетхонларни, барча жамоатчиликни яқиндан таништирди. Ташаббускорлар ўз сўзларининг устидан чиқиб, юбилейни ёруғ юз билан қаршилаётганликлари ҳақида газета саҳифаларида ҳисоб бердилар.

С. САЙДАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

ЧЎҚҚИДАГИ БАЙРОҚЛАР

Пайшанба қишлоғининг ҳоқ ўртасидан кесиб ўтган асфальт йўл Оқдашт бекатига борганда, ўнгга бурилади. Шу ерда у Жарбоши қишлоғини четлаб ўтиб, Майбулоққача давом этади. Бу асфальт йўлнинг икки томони бепоён пахтазор. Бу жойлар экинзорга айланганига ҳали кўп вақт бўлганича йўқ. Яқин-яқингача бу ерлар гиёҳ кўкармас дашт бўлганлигини кўпчилик унутган эмас.

Ана шу яйдоқ ерларни қўли олтин деҳқонлар бундан ўн йил олдин ўзлаштиришга киришдилар. Лекин бу ерларда у пайтларда сувдан нишон йўқ эди. Оқтов тоғидан келувчи Майбулоқ сойининг суви қишлоқдан берига ўтмасди. Жарбошининг жанубида 38 метр пастликдан Оқдарё шовуллаб оқиб турибди. Ана шу асов дарё сувининг бир қисмини юлиб олиб даштга сув чиқариш мумкин. Тошкентдан, Самарқанддан мутахассислар келиб кўришиб, шундай хулоса чиқаришди. Лекин бу осон бўлмади. Янгидан уч фазали электр линияси тортилди. Сўнгра алоҳида сув йўли белгиланиб, жарнинг тагигача канал қазиб келинди ва сув жамғариладиган кичик ҳавза бунёд қилинди. Даштнинг белгиланган жойларидан ирригация тармоқлари, ариқлар ўтказилди.

Энди эса сув насоси ўрнатиш керак эди. Бу масалани давлат ўз зиммасига олди. Ишлар лойиҳалаштирилди. Орадан кўп ўтмай 38 метр баландликка, ҳар бири секундига 500 литр сув чиқарадиган, тўртта кучли электр насос ўрнатилди. Халқимизда «Сув келди — ҳаёт келди», деган мақол бор. Дарҳақиқат, даштга сувнинг чиқиши деҳқонлар турмушида, деҳқончилик соҳасида мисли кўрилмаган воқеа бўлди.

Дастлабки йили даштдан 250 гектар ер ўзлаштирилди. Не-не машаққатлар эвазига ҳар гектаридан 16 центнердан пахта ҳосили олинди. 1981 йилда даштдаги ерлар 760 гектарга етди. Шундан 680 гектар майдонга чигит экилди. Ҳосилдорлик 43,5 центнерга етказилди.

Суҳбатдошимиз колхоз тузуми актив иштирокчиси ва меҳнат ветерани Суннат бобо Турдиев ана шуларни ҳикоя қилиб берар экан, даштнинг истиқболи ҳақида ҳаяжон билан сўзлади.

— Улуғ Октябрь элни ҳам, ерни ҳам бахтли қилди, —Суннат бобо бироз ўй суриб, яна давом этди. —Ҳозир колхознинг дашт участкасида участка бошлиғи бўлиб турган Аблоқул Жўрақулов жуда тадбиркор, ишчан йигит чиқиб қолди. Буни қарангки, у шу колхозда бош агроном эди. Кунлардан бир кун колхоз правлениеси ва партия комитетига ариза бериб, даштни ўзлаштириш учун юборишларини сўради. Правление ва партия ташкилоти аризани кўриб чиқиб, аввалига бош агрономликка мутахассис топилмаслигини важ қилишибди. Ахир бутун бир колхозга фойдаси тегиб турган мутахассис, ишчан, тадбиркор кишини бир чеккага юборишни маъқул кўришмаганда. Лекин Аблоқул ўз сўзида маҳкам туриб олди. Шу-шу даштда ер ўзлаштириш, чигит экиш, ерни обод қилиш билан шуғулланмоқда.

Кутилмаганда участка бошлиғи Аблоқул Жўрақуловнинг ўзи келиб қолди. Ўрта бўйли, тўладан келган, очиқ чеҳрали бу киши ўтирганлар билан чаққон-чаққон кўришиб, ҳол-аҳвол сўрашиб чиқди. Шу орада биз ҳам танишиб олдик. Унинг таклифи билан ҳаммамиз машинага чиқиб далалар сари йўл олдик.

— Ана шу кўриниб турган Оқтов тоғлари, Пахта майдонлари тоққа бориб қадалиб тургандек кўзга ташланиб туради. Лекин тоққача анча йўл бор. Лалмикор ерлар нариёғи шу тоққача етади. У ерларга ҳали сув етиб борган эмас, — бизга изоҳ беради қувонч билан Жўрақулов. — Ҳозир даштдаги участкада ўн бир пахтачилик бригадаси, шунингдек, ем-хашак, узумчилик, сабзавотчилик бригадалари мавжуд. Хўжаликнинг асоси пахтачилик ҳисобланади. Шунинг учун бизнинг участкада ҳам деҳқонларимиз асосан пахтачилик билан шуғулланади. Бу йил пахта тайёрлаш ва давлатга сотиш планини муддатидан анча аввал бажардик. Участкадаги Раҳмат Мадатов, Ғани Ражабов, Нор Тўйчиев, Мардон Эшонқулов, Муҳитдин Низомов, Ҳаким Қобулов каби уста пахтакорлар дарғалик қилаётган бригадаларимизнинг азамат меҳнаткашлари сентябрь ойидаёқ планларини ошиғи билан бажариб, мавсум охирида 60 центнерлик маррани эгаллашди.

Бу ерда барча иш техника зиммасига юкланган. Бундан етти йил аввал бу ерда фақат иккита ХВС-1,2 терим машинаси бўлган. Ана шу машиналар ёрдамида атиги 250 тонна пахта терилган бўлса, ўтган 1981 йилда 8та «Ўзбекистон» маркали терим машинаси ёрдамида 1700 тоннадан зиёд пахта машиналарда териб олинди.

Юбилей йилида 3 минг тонна «оқ олтин» етиштирилди. Ана шунинг тўртдан уч қисми машиналарда териб олинди. Ҳосилдорлик гектар бошига 45 центнердан ошиб кетди.

Биз суҳбат давомида қандай қилиб мўл пахта етиштирилгани, эндиги режалар ва муаммолар, уларни қандай ҳал қилиниши ҳақида ҳам қизиқдик.

—Ҳар бир хўжалик йилининг инжиқликлари, қийинчиликлари бўлади. Мана, бултур ҳаво салқин ва серёғин келган бўлса, бу йил ёзда жуда иссиқ бўлди. Сув танқислигини айтмайсизми, лекин тадбиркорлик билан иш кўрилса, деҳқон мақсадга эришаверар экан, — деди Суннат бобо. Биз унга Отақул ака жуда уста, тадбиркор киши экан деган эдик, у эса:

— Устози — усто.—деди.

Ҳа, Каттақўрғон районидаги Тельман номли колхоз раиси, республикада хизмат кўрсатган пахтакор, Ленин ордени кавалери Отақул Ҳусанов ҳақиқатан ҳам устоз деҳқон. У ҳам тадбиркор раҳбар, ҳам мураббий. Райондаги «Янгиобод» совхозининг директори Муродулла Пардаев, Энгельс номли колхознинг раиси Раҳмон Шодмонов ва бошқа шу каби кўплаб ёш кадрларга устозлик қилганлардан.

Устоз пахтакор, отахон раис Отақул Ҳусанов билан суҳбатлашдик. Маълум бўлишича, бундан ўн йил аввал шу Тельман номли колхоз правлениесига раис этиб сайланган. Ўша йилдан бошлаб унинг ташаббуси билан даштни ўзлаштириш иши ҳам амалга оширила бошланган экан. Ўша пайтларда колхоз бўйича нари-бери 4 минг тоннадан ошиқроқ пахта етиштирилган. Бу йил эса 1980 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 45 центнердан, жами 9 минг тоннадан зиёд пахта ҳосили етиштирилди.

Хўжалик пахтакорларининг руҳи беҳад баланд. Улар йил бўйи етиштирилган мўл пахта ҳосилининг бирор мисқолини ҳам ерда қолдирмай, нес-набуд қилмай йиғиб-териб давлатга топширдилар. Механик-ҳайдовчилардан Пўлат Эшонқулов ўз агрегати бункеридан 265 тонна пахта тўкди. Ҳусния Мадатова, Маҳфуза Сафарова, Узраф Турсунова, Дилором Тонгёруғова, Шоира Тўйчиева сингари теримчилар 9—10 тоннадан ошириб пахта теришди.

Суҳбатдошимиз Суннат бобо раҳбарлигида қариялар бригадаси аъзолари ҳам пахта теримида ўз фарзандларига яқиндан мадад бердилар. Мавсум мобайнида катта-ю кичик — ҳамма пахтада даласида бўлди. Шунинг учун ҳам колхоз областда пешқадамлар сафидан ўрин олди.

Пахта хирмонларининг тоғ янглиғ чўққиларида ғолиблар байроғи ҳилпираб турибди. Бу байроқ колхоз меҳнат аҳлини пахтадан янада юқори ҳосил олиш учун, даштга ҳужумни давом эттиришга даъват қилаётгандек туюлди бизга.

Шамси ОДИЛ, ТЎЛҚИН, Рўзимурод НУРНАЗАРОВ.

Ворошилов районидаги Свердлов номли колхозда чорва қишлови намунали ўтяпти. Сут соғувчилар ғайрат билан меҳнат қилиб, ҳар куни пландагидан анча кўп сут соғиб олишга эришмоқдалар. Ўзаро социалистик мусобақада комсомол аъзоси Мунаввар Камолова пешқадамлик қиляпти. У ҳар сигирдан 3.200 килограммдан сут соғиб олиб, ўз мажбуриятини ортиғи билан бажарди.

СУРАТДА: М. Камолова. Ф. Лутфуллаев фотоси.

*

ҚИШДА РАЦИОН ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

Мутахассислар маслаҳати

Бу йил республикамизда қиш эрта тушди. Чорвачилик фермалари ходимлари учун бир қатор қийинчиликлар вужудга келди. Шу муносабат билан чорва молларни қишда яхшироқ боқиш юзасидан илмий асосланган усулларга тўхталиб ўтмоқчимиз.

Баъзи чорвадорлар қишда чорва молларни тўйимли озуқа билан боқиш қийин дейишади. Бу хато фикр. Аксинча қиш ойларида хўжаликларда озуқа хилма-хил бўлиб, унинг миқдори ҳам кўпроқ бўлади. Масалан, илдизмева, силос, сенаж ва пичан ёзда кам бўлади. Шунинг учун ҳам зооветеринария мутахассислари қиш ойларида рацион тузишга ижодий ёндошишлари, турли озуқани қўшиб рацион таркибини бойитишлари мумкин.

Бу йил республикамиз хўжаликларида кўп миқдорда хилма-хил озуқа, жумладан, сомон, маккажўхори пояси, шоли похоли, ғўзапўчоқ, қамиш, янтоқ ва бошқа дағал ем-хашак анчагина миқдорда жамғарилди. Булар кам тўйимли бўлиб, таркибида клетчатка 26—56 процентгача бўлади. Уларнинг таркибини қандай қилиб яхшилаш мумкин? Шу муносабат билан чорвадорларга олимлар томонидан ишлаб чиқилган, амалда синаб кўрилган баъзи усулларни тавсия этамиз. Масалан, маккажўхори поясини икки марта майдалаш унинг тўйимлилигини оширишга яхши ёрдам беради. Баъзи хўжаликларда похол ва бошқа дағал хашаклар ДКУ-2 маркали машинада деярли ун бўлгунга қадар майдаланади. Бу яхши самара бермайди. Шунинг учун ИГК-30, РКС-12, ПСК-5, ФН-1,2, механизмларида дағал хашакларни 3—5 сантиметр узунликда қирқишга эътибор бериш керак.

Дағал хашакни буғлаш яхши самара беради, таъми яхшиланади, хушбўйлиги ортиб, чорва моллар нишхўрдга чиқармай ейди. Ҳозир кўпгина хўжаликларда озуқа цехлари бор. Махсус озуқа буғлаш механизмлари бўлмаган тақдирда катта яшиклар ясаб, озуқа буғлашни ташкил этиш мумкин. Бунда майда қирқилган дағал хашак 20—30 сантиметр қалинликда ёйилиб, зичланади, сўнгра 1 центнер озуқа ҳисобига 70—80 литрдан сув сепилади. Шланглар орқали буғ келтирилиб, 30—40 минут давомида ёпиқ ҳолда буғлаб қўйилади. Сўнгра у 4—6 соат давомида совутилгач, чорва молларга берилади. Бу озуқага номакоп сепилса хушбўйлиги ортади. Ҳар бир сигирга шу хил озуқадан 10—12 килограммдан бериш мақсадга мувофиқдир. Жиззах областидаги «Ғаллаорол» ва Қашқадарё областидаги Карл Маркс номли совхозларда дағал хашак ана шу усулда қайта ишланиб, чорва молларга берилади. Бу усул кўп йиллардан бери қўлланилиши туфайли хўжаликка катта иқтисодий самара бермоқда.

Сомонни биологик ишлов бериш йўли билан таркибини бойитиш мумкин. Бунинг учун катта яшикларга майдаланган сомон, хашаки лавлаги ёки барда солинади. Улар аралаштириб, зичланади. Номакоп қуйилади. Сўнгра беркитиб қўйилади. Уч-тўрт кун ичида бу озуқа 45—50 даражагача қизийди. Ана шу жараёнда дағал хашак юмшайди. Озуқадан нон ҳиди кела бошлайди. Бундай озуқани чорва моллар жуда яхши истеъмол қилади. Бу усул катта чорвачилик фермасига эга бўлган, механизациялашган озуқа цехлари бўлмаган хўжаликлар учун жуда қулайдир.

Сомонни гидролизлаш ва озуқа ачитқилари тайёрлаш жуда самарали усулдир. Бир тонна қуруқ сомонга шу усулда ишлов берилса, 200—250 килограммгача қуруқ ачитқи озуқа олиш мумкин. Бу озуқани барча турдаги чорва моллар тез ҳазм қилади. Бир килограмм қуруқ озуқа ачитқисида 350 граммгача ҳазм бўладиган протеин бор. Бунинг учун С-12 маркали озуқа буғлаш-аралаштириш механизмидан фойдаланилади. Унинг бункерига 800 килограмм қирқилган сомон солиниб, сув қуйилади ва ҳарорати 90 даражага етгунча буғланади. Сўнгра туз кислотаси сепилади. Гидролизлаш, яъни озуқада қанд моддалари вужудга келтириш 3 соат давом этади. Сўнгра 50 литр озуқабоп суперфосфат ва 4 килограмм карбамид, 8 килограмм ош тузи ва бўр қўшилади, иссиқлиги 30 даражага тушгунга қадар совутилади. 5—8 процент озуқа ачитқиси қўшилади. Бунинг учун 10—12 соат вақт кетади. Тажриба шуни кўрсатадики, бундай озуқа ширали озуқанинг ўрнини босади. Қиш ойларида сигирлардан ёз ойлардаги сингари сут соғиб олишга эришиш мумкин.

Ғўза пўчоқларини химиявий йўл билан қайта ишлаш мумкин. Бунинг учун унга оҳак, кислота, ишқор ва бошқа химиявий моддалар қўшилади. Сомонни энг осон усул билан қайта ишлаш йўли унга оҳак қўшиб бетонлаштирилган хандақларда буғлаш ёки буғ билан ишлов беришдир. Оҳак сепиб буғлаш 24 соат, буғ билан ишлов бериш 4 соат ичида амалга оширилади. Бу хил озуқанинг ранги сарғиш ва кўкимтир бўлади. Ҳар бир сигирга 16—20 килограммдан берилади. Олти ойликкача бўлган бузоқларга 4—6 килограммдан, ундан катта бузоқларга эса 6—10 килограммдан берилиши мумкин.

Баъзи хўжаликларда сомонга ишқор ва кислота қўшиб ишлов берилади. Бунда клетчаткаларнинг ҳазм бўлиши 40—45 процентдан 60—65 процентгача ортади. Қишда ҳар бир сигирнинг рационида 10—20 килограммдан қайта ишланган сомон бўлиши муҳимдир. Сомонга ишқор ва кислота қўшиб қайта ишлов берилганда эҳтиёт чораларини кўриш керак. Ҳар бир ишчи махсус коржома билан таъминланиши зарур.

Маккажўхори силоси таркибида протеин камлигини ҳисобга олиб кўпгина хўжаликлар ёз фаслида карбамид қўшиб силос бостиришган. Бунда силос таркибида протеин таркиби икки марта кўпаяди. Буни рацион тузишда албатта ҳисобга олиш шарт. Наманган, Самарқанд ва Бухоро области хўжаликларида терт тайёрлаш кенг жорий қилинган. Бунинг учун бетон ётқизилган хандақларга 50 килограмм майдаланган сомон, 20 килограмм пичан, 150—200 килограмм аралаш озуқа ва 100—150 литр иссиқ сув қуйилади. Хандақ тўлгандан кейин усти беркитилади. Икки соат буғлангандан кейин у чорва молларга бериш учун тайёр бўлади. Бундай озуқадан нишхўрд чиқмайди.

Қиш ойларида сигирхоналарнинг иссиқ бўлиши айниқса муҳимдир. Ҳозир ҳар қандай сигирхонада хона ҳарорати 10—12 даража иссиқ бўлиши шарт. Бундай ҳолда чорва моллар озуқани яхши ҳазм қилади.

Чорва молларни қишда суғориш жуда муҳим. Жониворлар ёзга нисбатан қишда кўпроқ сув талаб қилади. Чунки кўпроқ қуруқ озуқа билан боқилади. Шунинг учун ҳам ҳар бир сигирхонада ва бошқа чорвачилик биноларида автопоилкалар бенуқсон ишлаб туриши керак. Бунинг натижасида озуқа яхши ейилади, тез ҳазм бўлади, сут кўпаяди. Сигирларга музлаган озуқа ва ўта совуқ сув бериш ман қилинади. Сигирларнинг охури тоза сақланиши керак.

Қиш ойларида сигирларни этдан туширмаслик ва белгиланган нормадаги сутни соғиб олиш учун ҳар 100 килограмм тирик вазнига нисбатан 2,5—3 килограммдан қуруқ озуқа билан таъмин қилиниши керак. Масалан, сигирнинг тирик вазни 500 килограмм бўлса, ҳар куни унга 12,5—15 килограммдан қуруқ модда берилиши керак. Рацион таркибида қанд моддаси ва протеин маълум миқдорда бўлиши шарт.

Ҳар бир сут-товар фермасида бузоқлар учун сунъий сут тайёрлаш йўлга қўйилиши керак. Бунинг натижасида фермалар кўп товар маҳсулот етиштиради.

Сут-товар фермаларида юқорида санаб ўтилган усулларни қўлланиш қишловни намунали ўтказиш, қиш фаслида сигирларнинг маҳсулдорлигини пасайтирмаслик учун муҳим омил бўлади.

Ш. АКМАЛХОНОВ,
Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот институти директори, ВАСХНИЛ мухбир аъзоси.

К. КАРИБОЕВ,
институт чорва молларини боқиш бўлими мудири.

ДУНЁ ОВОЗИ
ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ТИНЧЛИК ВА АҚЛ-ИДРОК ОВОЗИ

СССРнинг 60 йиллик юбилейини бутун тараққийпарвар инсоният кенг миқёсда нишонламоқда, ҳозирги пайтда СССР халқлар тинчлиги ва озодлиги улуғ ишининг таянчи, ер юзида тинчлик, кескинликни юмшатиш ва ижтимоий тараққиёт учун сабот билан курашаётган барча кучларнинг байроқдори бўлиб қолди. СССР Олий Совети билан КПСС Марказий Комитетининг «Жаҳон парламентлари, ҳукуматлари, сиёсий партиялари ва халқларга» мурожаатномаси, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андроповнинг Москвадаги тантанали мажлисда қилган доклади хусусида чет элларда билдирилаётган фикр ва мулоҳазаларнинг асосий мазмуни шундан иборат. Чет эл матбуоти Советлар мамлакати барча холис ният кишиларни ер юзида тинчликни сақлаб қолиш, инсоният боши узра пайдо бўлган ядровий фалокат хавфини даф қилиш учун бутун куч — ғайратни сарфлашга чақираётганлигини таъкидлайди.

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги байрам қилинаётган кезларда Москвадан яна ақл-идрок, донолик ва инсонпарварлик овози янгради, деди Болгария тинчликни ҳимоя қилиш миллий комитетининг раиси **Г. Дмитров — Гошкин.** СССР Олий Совети билан КПСС Марказий Комитетининг мурожаатномасида, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг докладида кўп миллатли Совет давлатининг изчил тинчликсевар сиёсати ифодалаб берилди. Совет Иттифоқи ўртага ташлаган янги тинчлик ташаббуслари КПСС XXVI съездида қабул қилинган тинчлик программасини давом эттиради ва ривожлантиради.

Ҳозир дунёдаги ҳар бир халқнинг, ҳар бир меҳнаткаш инсоннинг турмушига Россиядаги Октябрь революцияси асос солган буюк тарихий бурилиш бевосита ёки бавосита таъсир ўтказиб турибди, деб ёзади ПБИП Марказий Комитетининг органи **«Трибуна люду»** газетаси. Бу бурилиш жаҳон социалистик системасини барпо этиш ва ривожлантириш имконини берди. У мустамлакачиликни тугатишнинг кудратли ва муқаррар омили бўлди. Мана, олтмиш йилдирки, Советлар мамлакати бутун дунёдаги тараққиёт кучлари учун жозиба қутби бўлиб турибди. Бутун тараққийпарвар инсоният Совет давлатининг юбилейини нишонлаётган шу кунларда империализм халқаро кескинликни тинимсиз кучайтирмоқда, деди Куба республикаси халқ ҳокимияти миллий ассамблеясининг раиси **Ф. Браво** СССРнинг 60 йиллиги шарафига Гаванада ўтказилган тантанали мажлисда мана шундай шароитда КПСС Марказий Комитети Бош секретари баён этиб берган СССРнинг қатъий тинчликсеварлик позицияси жуда катта аҳамиятга эгадир. Куба халқи, компартияси ва Куба ҳукумати Советлар мамлакатининг тинчликсевар, принципиал, изчил сиёсатини юксак қадрлайдилар ва қатъият билан қўллаб-қувватлайдилар.

Советлар мамлакатининг шонли юбилейи байрам қилиниши чинакам тинчлик намойиши бўлди, деди Швеция коммунистлари — ишчи партияси правлениесининг раиси Р. Хаген «Норшенсфламман» газетаси — саҳифаларида, тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш ҳамда кескинликни юмшатиш жараёнини ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш ҳамон СССР ташқи сиёсий йўлининг асосидир. Конкрет ва амалий совет таклифлари тенглик ва баббаравар хавфсизлик принципи асосида ўзаро мақбул қарорлар ишлаб чиқиш йўлини очади.

Совет раҳбари ўзининг қуролсизланиш соҳасидаги олисни кўзловчи таклифлари билан Совет Иттифоқи гўё қуролсизланиш тўғрисидаги музокараларда «мойиллик кўрсатмаяпти» деб таъна қилаётган америкалик «қузғун»ларни ҳар қандай дадил-исботлардан батамом маҳрум қилди, деб ёзади Ғарбий Германиядаги **«Шпигель»** журнали. Европадаги ўртача олисликка учириладиган ядровий ракеталарга келганда, СССР фақат инглиз ва француз ракеталари билан тенглашишни талаб қилмоқда. Бу сафар Вашингтон Москванинг таклифларини рад қилишга уриниш учун бирон-бир важ топиши ҳар қачонгидан ҳам қийинроқ бўлади.

Совет Иттифоқининг ядро қуролларини қисқартириш соҳасидаги сўнгги таклифларига АҚШнинг ҳукмрон доиралари қай назар билан қарамасинлар бир нарса равшан: Ю. В. Андропов Москвада қилган доклад СССРнинг кескинликни юмшатиш замонларига қайтишга астойдил интилаётганлигидан далолат беради, деб таъкидлайди Австриядаги **«Арбайтер цайтунг»** газетаси. Хатто Вашингтоннинг сиёсий доираларида ҳам СССРнинг янги таклифлари қабул этилиши тарафдорлари бор. Ҳақиқатан ҳам Рейган қуролярoғлар устидан контроллик ўрнатилишидан манфаатдорми ёки у Ғарбий Европада Американинг ўртача олисликка учириладиган ракеталари жойлаштирилишига эришиш учун ҳамон номақбул позицияларда турабериш ниятидами? —деб савол берадиган пайт келди.

Совет Иттифоқининг таклифлари, деди АҚШ демократик партиясининг таниқли арбоби, сенатор Г. Харт, Совет Иттифоқининг Европадаги ядро қуролларини чеклаш тўғрисидаги музокараларни ўрнидан қўзғатиш йўлида янги жиддий куч-ғайратлар сарфлашидан далолат беради. Башарти, Оқ уйнинг дастлабки фикри ҳақиқатан ҳам унинг жавоби бўлса, у ҳолда ҳозирги маъмурият амалий музокаралардан манфаатдор эмаслиги равшан бўлиб қолади.

АҚШдаги Принстон университетининг халқаро ишлар профессори **У. Алмэн** «Нью-Йорк таймс» газетасида босилган мақоласида СССРнинг тинчлик ташаббуслари хусусида Вашингтон билдирган фикрни танқид қилиб, бундай деб ёзади: бу фикр юмшоқ қилиб айтганда, калтабинликдан дарак беради. Башарти Рейган маъмурияти ўзининг ташқи сиёсий йўлини ўзгартирмаса ва Совет таклифларини эътиборга сазовор жиддий таклифлар деб билмаса, у ҳолда ядровий қуролланиш пойгаси контрол қилиб бўлмайдиган бир нарсага айланиб кетади. Совет таклифлари АҚШга қимматбаҳо ракеталарнинг янги авлодини Ғарбий Европада жойлаштиришдан воз кечиш имконини беради, бу ракеталарнинг жойлаштирилиши эса фақат кескинликни кучайтиришга олиб бориши мумкин. (ТАСС).

И. ГАНДИ: ДЎҚ-ПЎПИСА БИЗНИНГ МАМЛАКАТИМИЗНИ ЧЎЧИТА ОЛМАЙДИ

ДЕҲЛИ, (ТАСС мухбири). Бош министр Индира Ганди Ғарбнинг иқтисодий ва молиявий ёрдамни тўхтатиб қўйиш билан дўқ қилиб, Ҳиндистонга тазйиқ ўтказиш йўлида қилаётган уринишларга кескин зарба берди. Ҳиндистон ҳукуматининг бошлиғи Карнатака штатининг Бангалор шаҳрида сўзлаган нутқида бундай дўқ-пўписалар бизнинг мамлакатимизни чўчита олмайди, деб айтди. Ҳозир Ҳиндистон ўзига зарур бўлган ресурсларнинг 90 процентини ички манбалар ҳисобидан таъминламоқда ва фақат 10 процентини чет эллардан олмоқда. Башарти, унга мана шу ёрдам берилмай қўйилса, ҳинд халқи ўз мамлакатига зарур бўлган ҳамма нарсани бериш учун янада зўр сабот билан меҳнат қилади, деб таъкидлади И. Ганди.

Мустақиллик йиллари мобайнида Ҳиндистон экономикани юксалтиришда, муҳим социал проблемаларни ҳал этишда катта муваффақиятларга эришди, шу туфайли миллат муносиб обрў қозонди, деб уқтирди бош министр. Бир вақтлар ҳиндлар танлаб олган социал-иқтисодий тараққиёт йўлини танқид қилган мамлакатлар ҳам республиканинг ютуқларини тан олдилар.

И. Ганди ўз нутқида Ҳиндистон ҳукуматининг Ғарб «ёрдами»га муносабати проблемасини тилга олганлиги аслида тасодифий ҳол эмас. Мустақил Ҳиндистоннинг муваффақиятлари унинг дўстларини қувонтираётган бўлса, бу мамлакатни океан нариёғидаги «саховатпешалар» марҳаматига қарам қилиб қўймоқчи бўлган кимсаларнинг ғазабини қўзғаб, ғижинтирмоқда. Империалист давлатлар ёш давлатнинг тўла иқтисодий мустақиллик сари узлуксиз ҳаракатига халақит беришга, Ҳиндистон ҳукуматини миллий озодлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлашга, социалистик мамлакатлар билан дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган тинчликсевар ташқи сиёсий йўлни ўзгартиришга мажбур қилишга уриниб, ўзлари севган усулни, яъни иқтисодий соҳада лўттибозлик қилиш усулини тобара тез-тез ишга солмоқдалар.

С. КАРМАЛИТО

ПХР сеймининг сессияси

ВАРШАВА, (ТАСС). Бу ерда ПХР сеймининг икки кунлик сессияси ўз ишини тамомлади. Депутатлар мамлакати иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилгача мўлжалланган режаларини муҳокама қилиб, шу ҳақдаги қарорни, 1983 йилги давлат бюджети тўғрисидаги қонунни, шунингдек давлатнинг келгуси йилга мўлжалланган молия-кредит сиёсати билан боғлиқ бўлган бир қанча ҳужжатларни, бошқа қонунлар ва қарорларни қабул қилдилар.

Сеймнинг қарорида уқтириб ўтилишича, иқтисодий танглиrни тугатиш, ички бозордаги ва давлат бюджетидаги мувозанатни аста-секин тиклаш, халқ хўжалигини ривожлантириш — Польшани 1985 йилгача иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий йўналиши бўлиб қолиши лозим.

Сессия ишида ПБИП Марказий Комитетининг биринчи секретари, ПХР Министрлар Советининг Раиси В. Ярузельский иштирок этди.

АҚШ. Мамлакатда иқтисодий кризис тобора авж олиб, саноатнинг энг муҳим соҳаларига жиддий таъсир кўрсатмоқда. Ўнлаб йирик корхоналарнинг ёпилганлиги ва меҳнаткашларнинг оммавий ишдан бўшатилиши оқибатида 100 мингдан зиёд металлург ўз иш жойидан маҳрум бўлди. Бу шубҳасиз, омманинг норозилигини кучайтирмоқда. Яқинда Джонтаунда (Пенсильвания штати) кенг жамоатчиликнинг ишсизликка қарши катта намойиши бўлиб ўтди.

СУРАТДА: намойиш қатнашчилари.

АДН-ТАСС фотоси.

ҲАМ ПАХТА, ҲАМ ГЎШТ

Ромитан районидаги Наримонов номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Истам Турсунов бошлиқ пахтачилик бригадаси беш йилликнинг иккинчи йили учун қабул қилган социалистик мажбуриятининг якунловчи бандини муддатидан илгари бажарди. Бригада йил бошидан буён ўз ёрдамчи хўжалигида етиштирган тўққиз тонна гўшт ва тўрт тонна сутни давлатга сотди.

И. Турсунов бошлиқ бригада — райондаги энг яхши коллективлардан бири. Шу йил мавсумда бригада аъзолари ҳар гектар ердан 65 центнер «оқ олтин» йиғиштириб олдилар. Айни вақтда коллектив ёрдамчи тармоқни ҳам ривожлантирмоқда. Ҳозирги кунда унинг «фермаси»да 18 бош қорамол, 15 бош қўй-эчки, 180 та паррандa боқилмоқда. Келгуси йили ёрдамчи хўжаликни анча кенгайтиришга қарор қилинди, бу эса гўшт етиштиришни икки баравар оширади.

(ЎзТАГ).

САЛОМ, МУҲРА!

Қачонлардир, бундан кўп йиллар муқаддам ўзинг яшаган ва ишлаган ерларда яна бўлиш ёшлигингга қайтиш демакдир. Бир вақтлар лойдан қилинган уйлар эндиликда томи шиферли ва девори пишиқ ғиштдан қурилган замонавий коттежларга ўз ўрнини бўшатиб бергани, сувини ялангаёқ кечиб ўтган дарё узра кўприк қурилгани, П шаклидаги полсиз эски мактаб ўрнида икки қаватли кўркам мактаб биноси қад кўтарганлиги кўз олдингдан бир-бир ўтади.

Фақат чинорлар ва улар остидаги чашмагина ўша-ўша. Чашмада ҳалигача хонбалиқлар сузиб юришади. Чинорларнинг қалин шох-шаббалари уларнинг ёши анчага бориб қолганидан далолат бериб туради...

Хизмат тақозоси билан мен касалхонага кириб ўтишим керак эди. Мана, бош врач хонасида ўтириб, унинг кейинги йилларда рўй берган ўзгаришлар тўғрисидаги ҳикоясини тинглар эканман, дабдурустдан эшик очилдида, бу ерга чамаси ўттиз беш ёшлардаги қадди-қомати келишган бир аёл кирди. Унга нигоҳ ташлар эканман, нима учундир бу қалин қошлар, орқага турмаклаб қўйилган сочлар менга танишдек туюлди.

— Дори-дармон ёзиб бериб туринг, Муҳрахон. Мен кейинроқ келаман, — деди бош врач ва менга яна нималар тўғрисидадир сўзлай бошлади. Лекин унинг сўзлари қулоғимга кирмасди.

— Муҳрахон, Муҳра, — қулоқларим остида жарангларди бу сўзлар. Кўз ўнгимда мен бир вақтлар ўқитган бешинчи синф жонланди, болалар пайдо бўлди. Мана барча фанлардан аъло олувчи, фақат синфнинггина эмас, балки бутун мактабнинг фахри, доим кулиб турувчи Азим. Ақлилиги кўзларидан билиниб турувчи Эркин, интизомли, чиройли Ойгул ва... Муҳра. Ҳа, бу ўша Муҳра! Синфдаги ўттиз беш ўқувчидан бирортаси кайфиятимни бу қизчалик бузмаган. Сочлари доим пахмайиб турувчи, кўзлари уйқучан бу қиз гўё мактабга фақат партада ўтириб кетиш учунгина келгандек кўринарди. Тўғри, у дугоналари билан гап сотиб ўтирмас, дарсда жим ўтирар, фақатгина ухлаётгандек кўринарди.

— Аҳмедова! — чақирдим уни бир куни. Қиз ўрнидан туриб, доскага чиқди. Унинг кўриниши ва қарашлари ҳамон маъносиз эди. Унинг кайфиятини кўтариш учун қилган барча уринишларим беҳуда кетарди. Одатга кўра, у дарс тайёрламас, дарсларга қулоқ солмасди. Кунлардан бирида агар келгуси куни ҳам у мактабга сочлари паҳмоқ ҳолда келса, ўқувчилар олдида сочларини ўзим тараб қўйишимни айтдим. Болалар кулиб юборишди. У эса қизариб, бошини қуйи эгди. Аммо эртаси куни мактабга сочларини тараган ҳолда келди.

Олис бешинчи синф... Кейинчалик мен сочлари ҳурпайиб кетган ва нима тўғри келса ўшани кийиб келадиган бу болаларнинг юраги қанчалар тоза эканлигини тушундим. Улар мени «Муаллима опа» деб аташарди. Уларга бундай дейишни ким ўргатганини билмайман, мен ҳам эътироз билдирмасдим. Сени нима деб аташса, барибир эмасми, энг муҳими — муносабатнинг яхши бўлиши керак. Менимча, икки ўртадаги муносабат тобора яхшилана борди. Мен нима сўзласам, дарҳол уни ўзлаштириб олувчи, ялпоқ юзли Азим бунда менга кўп ёрдам берди.

Биз янги йил байрамига бир ой тайёргарлик кўриб, уни яхши ўтказганимиздан кейин уйга жўнадим. Аммо қайтишда машина бўлмаганидан фақат дарс бошланишига оз қолгандагина мактабга етиб келдим.

Бешинчи синф... Ўқувчилар мени «Салом, муаллима опа!» дея бир овоздан кутиб олишди. Уларнинг юзларига боқарканман, мени қувонч билан кутиб олишганини сездим. Муҳра-чи? Одатдагидек унинг юзлари маъносиз, кўзлари уйқучан, сочлари паҳмоқ, чамаси бир ҳафтадан бери унинг сочлари тароқ кўрмаган эди.

— Бугун дарсни Муҳранинг сочларини тарашдан бошлаймиз, — дедим мен қўлимга тароқ тутган ҳолда қизга яқинлашар эканман.

Ҳар қандай ҳазилга шовқин-сурон кўтаралиган болалар жим ўтиришарди. Бу мени тезда вазиятни ўзгартиришга мажбур қилди, юрагимда қандайдир нохушлик сездим. Орага тушган ўнғайсизликни бартараф қилиш учун шундай дедим:

— Ҳозир ўтган тема юзасидан диктант ёзамиз.

Беш саволдан иборат кичкинагина диктант. Аммо баъзи болалар шуни ҳам эплай олишмаганди. Яхши ўқийдиган болаларда ҳам битта-иккитадан хатога йўл қўйилган эди. Айрим ўқувчилар ёзган диктант эса бўялиб кетди. Азимнинг дафтарини ҳаммадан кейин текширишга олиб қолдим. Минутлар бирин-кетин ўтган сари текшириб чиқилган дафтарлар тобора кўпайиб борарди. Мана, ниҳоят, Азимнинг дафтарига навбат келди. Уни варақлар эканман, ҳайрон бўлиб қолдим. Оқварақ ўстига шу сатрлар ёзилганди:

«Муҳранинг онаси вафот этди».

Бола қўллари билан ёзилган ана шу сўзларни ўқидим-у ҳамма нарса — Муҳранинг уйқусираб ўтириши-ю кийим-бошларини тартибсиз кийиши ва мактабга дарс тайёрламай келиши аён бўлди-қолди. Қизча бемор онасига қараркан, шу боисдан ҳам унинг қолган ишларга вақти бўлмас экан.

Мен ўзимни-ўзим роса койир, бундан кейин нима қилиш кераклигини билмасдим. Мактабдан кетай десам, бу ҳурматсизлик бўлади, болалар қаҳрига дучор бўламан. Эртагаёқ бутун синф олдида иродали, мағрур қиз Муҳрадан кечирим сўрайман ва унга қўлимдан келганча ёрдам бераман. Мен шундай қарорга келдим-да, ниҳоят ухлаб қолдим. Аммо эртаси куни Муҳра мактабга келмади. Унинг ўрни бир ҳафтагача бўш турди. Ҳар ишда ҳозир Азим менга Муҳра энди амакисиникида яшаётгани, у қизчани ўқишга юбормай қўйгани, эрга бериб юбормоқчи эканини ҳеч кимга билдирмай менга аста айтиб берди.

Мактаб директори билан биргаликда ўша кишининг уйига бордик. Аммо ҳовли эшиги берк, уй эгалари каёққа кетганини ҳеч ким айтиб бера олмади. Биз кўча-кўйда уларни бир ярим соатча пойладик, шунча вақт қўшниларникида кутиб ўтирдик. Уй бекалари келавермаганларидан кейин эртаси куни яна келишга аҳд қилиб, охири мактабга қайтишга мажбур бўлдик.

Мен уйга жуда кеч қайтдим. Муҳранинг аҳволи не кечганини билиш мени бир дам тинч қўймас: юрагим ташвишда типирчиларди. Назаримда, биз дадил ҳаракат қилмаётгандек эдик. Район халқ маорифи бўлимига ва милицияга дарҳол хабар бериш керакмиди? Бунақада биз ҳеч нарсага улгуролмай қолармиз ва ёмон ҳол юз берар? Ахир, қизча ўн учга ҳам кирмаган.

Дабдурустдан эшикнинг тақиллашидан мен чўчиб кетдим. Остонада юзлари оқариб кетган, ҳансираб нафас олаётган Азим турарди.

— Муҳра қочиб кетибди, уни қамаб қўйишган экан, бир нарса қилиб қочибди. Агар тутиб олишса, ҳоли нима кечишини бир ўйлаб кўринг. Уни қутқариш керак.

Нима қилиш керак? Директорнинг уйига борай десам у мактабдан икки километрча узоқда яшайди. Бунинг устига машинасиз қизчага етиб бўлмайди. Машина эса фақат касалхонада бор. Аммо шофёр хоҳласа касалхонада қолади, хоҳламаса йўқ.

Ўша даврда бош врач бўлиб ишлаган Солиҳов бор гапни дарҳол тушуниб етди. Район марказига олиб борувчи йўлдан етти километрча юрдик. Аммо йўлда ҳеч ким учрамади. Катталардек ташвишга тушгач Азим кутилмаганда қичқириб юборди:

— Ана, у ёққа қаранглар!

Биздан икки юз метрлар чамаси олдинда ойнинг хира нурида район томон бораётган кичкинагина соя кўринди. Шофёр машина чироқларини ўша ёққа тўғрилади. Мен чироқлар ёруғида Муҳрани кўриб қолдим. Қизча юзларини қўллари билан бекитганча турарди. Ахир, орқасидан кимлар қувиб келганини у билмасди. Эгнидаги эски йиртиқ тўн унинг ориқ елкаларини аранг ёпиб турар, бир оёғида калиш бор эди, холос. Чамаси иккинчиси йўлда югуриб келаётганида тушиб қолган бўлса керак.

Муҳра мени кўриши билан кутилмаганда елкамга ташланди. Иккаламиз ҳам узоқ вақт йиғлаб туриб қолдик. Кейин қизча мен билан яшашини, бизни уйимизга элтиб қўйишларини айтдим.

— Ҳозир қизнинг қишлоққа қайтиши мумкин эмас, — деди Солиҳов қатъий. — У ерда қандай жанжал кўтарилишини бир тасаввур қилиб кўрсангиз эди. Ҳозирча қизчани болалар санаторийсига олиб борайлик, кейин кўрамиз.

Бош врач тўғри айтган экан. Чамаси Муҳранинг амакиси юборган бўлса керак, айрим кишилар келиб, мендан қизча қаерда эканлигини узоқ суриштиришди. Кунлардан бирида Муҳранинг амакиси олдимга келиб, сўраб-суриштиришга унинг ҳам ҳақи борлигини исботлашга уринди. Аммо бора-бора ҳамма нарса изига тушди. Мен аввалига санаторийга бориб, қизчани кўриб турдим. У анчагина ўзгариб кетган ва тўлишган эди. Шу-шу уни қайта кўролмадим. Йўлларимиз айри тушди. Мен қишлоқдан бошқа ёққа кетиб қолдим.

Мана энди кўп йиллардан кейинги кутилмаган бу учрашув. Наҳотки, унинг ўзи бўлса? Мен энди бунга сира шубҳа қилмайман. Мен ҳаяжонимни босиш учун кўчага чиқдим. Шу пайт орқа томондан «Салом, муаллима опа!» деган сўзлар эшитилди.

Салом ўз бахти ва келажаги учун дадил курашган, чиройли ва мағрур Муҳра!

Ўша кечаси биз узоқ вақт ухлай олмадик. Муҳра ўзининг интернатдаги ҳаёти, медицина билим юртида ўқигани, оиласи, турмуш ўртоғи ва болалари тўғрисида гапириб берди. Эртасига мени автобусгача кузатиб қўйди. У ўздан узоқлашиб кетаётган автобусга қараб тургани деразадан кўриниб турарди.

Е. ТРАВАС.

Риштон кулолчилиги ўзининг кўп асрлик тарихига эга. Шу боисдан ҳам республика ва Иттифоқ миқёсидаги кўргазмаларда риштонлик қўли гул ҳунармандлар ўз санъатларини намойиш этиб, ҳамиша томошабинлар ҳурматини қозонишяпти.

СУРАТДА: Риштон кулолчилик бадиий буюмлар заводининг 3-цех мастери Ғанижон Холдоров шогирди Шаҳриса Ёқубова билан тайёр маҳсулотларни кўздан кечирмоқда.

Т. Ҳамроқулов фотоси.

КЕКСА ҒАЗАЛХОНЛАР ИЖОДИДАН

ҚОЙИЛМАН

Муборак СССР номинг, шараф-шонингга қойилман,
Қуёшдек бахтимиз порлоқ, бу давронингга қойилман.
Ватансан, меҳрибонимсан, ҳаётим, танда қонимсан,
Гўзал жаннат маконим, бахтли ҳар онингга қойилман.
Сени мадҳинг жаҳон куйлаб, дегай халқингга салламно,
Зафарлар бирла тўлган, еру осмонингга қойилман.
Олиб ер кўксидан олтин, фаровон яшнади халқим,
Яратди нози неъмат, уста деҳқонингга қойилман.
Замонам тинч-тотувлик, бебаҳо гавҳар десам арзир,
Элимга келди омад, ҳамма имконингга қойилман.
Улуғ Компартиямга эл дегай чин қалбидан раҳмат,
Бу гулшан, Ҳамдамий булбул, ғазалхонингга қойилман.

ҲАМДАМИЙ.

ОДАМИЙЛИК

Барча инсон бурчи, дўстлар, бир-бирин ёд айламоқ,
Бўлсалар ҳар жойда йўқлаб хотирин шод айламоқ.
Яхши инсонларни танлаб орттириб дўсту оға,
Хуш бўлур эркин замон наслини аждод айламоқ.
Ҳар бир инсон қалби ёнсин ҳур ватаннинг ишқида,
Яшнатиб чўлни, гулистон юртин обод айламоқ.
Янги истеъдоди бирлан янги ашё кашф этиб,
Янги шаҳру, янги қишлоқларни бунёд айламоқ.
Эрксевар бўлган йигит-қизларнинг онгин ўстириб,
Файласуфлардек етишган одамизод айламоқ.
Нозу неъмат мўл етишсин деб тўкиб куч-қувватин,
Ишчидан лозим эрур деҳқонга имдод айламоқ.
Бошласанг ҳар ишни, дўстим, берма қўлдан фурсатинг,
Вақти ўтгач ноўриндир доду фарёд айламоқ.
Тинч яшаш даврини истар Холисо аҳли жаҳон,
Жумладан тинчликка қаршиларни барбод айламоқ.

ХОЛИС.

ҚЎЛ БИЛАН

Очилур мақсад гули дийдори меҳнат қўл билан,
Меҳнати зебо элим кашф этди роҳат қўл билан.
Ечилур мушкул тугунлар олиҳиммат қўл билан,
Зийрак инсонга кифоя бир ишорат қўл билан.
Ҳар кишн касби ҳалол бирла чаманда ҳур яшар,
Дўсту ошнолар бирлан ризқини ҳамдам тинч ошар.
Бўлса танбаллик ишида, доимо ер чизадур,
Эзгулигу, тўғрилик кори санъат қўл билан.
Ашрафи одам мудом ўрнин топиб эҳсон қилур,
Нозу неъматлар билан ҳар кимсани меҳмон қилур.
Яхшиликларни жамоат ичра ҳар бир он қилур,
Меҳру шафқат, марҳамат, хайру саховат қўл билан.
Бахтиёр ёшлар дили аҳду вафони яшнатур
Лаззати илму ҳунар ҳар муддаони яшнатур,
Дунёнинг донолари арзу самони яшнатур,
Бу гўзал кўркам диёр кўксида жаннат қўл билан.
Хушнудо, фазли баланд юртинг жамолин кўрсатур,
Барчага кўз-кўз қилиб қадди камолин кўрсатур.
Ҳайбати бирла жаҳонга достон висолин кўрсатур,
Ҳурият боби очиқ даври саодат қўл билан.

ХУШНУД.

БУ—ҚИЗИҚ

ОДАМЛАР ВА ОДАТЛАР

ЯПОНИЯ. 1 январга бир неча кун қолганда қишлоқ ва шаҳарларда ёғочларнинг тақ-тақ этган овози эшитила бошлайди. Ҳовлиларда қайнатилган гуручларни майдалаш бошланади. Садоқат ва узоқ умр рамзи сифатида бирга боғланган бамбук ва ёш қарағай ҳар бир эшик устига илиб қўйилади ёки эшиклар олдига қўйилади, агар иложи бўлса уй эгаси яна гуллаган олхўри шохини ҳам қўйиб қўйиши мумкин.

Янги йил кириб, қоқ ярим кеча бўлганда бир юз саккиз марта урилган занг овози эшитилади. Япон халқ афсонасига кўра, бу дақиқаларда одам ўзга остонага қадам қўяди, бу ерда уни янги бахт кутади ва ҳаётида ўзгариш бўлади. Оилада янги йил тантанаси, танишлариникига меҳмон бўлиб бориш уч кун давом этади. Анъанага кўра, қизлар редиска, шолғом, қичитқи ўт каби ўсимликлар йиғишади. Янги йилнинг еттинчи кунида оила бошлиғи нонуштага «еттита баҳор ўти»дан гуручли махсус овқат тайёрлайди.

ЛИВАН. Мамлакатнинг давлат байроғига кедр дарахтининг расми чизилган. Бу ерда янги йилда арча ўрнига безатилган кедр атрофида қувноқ давра қурилади. Болаларга эски йилда ваъда қилинган совғалар тақдим этилади.

БАЛИ. Бу орол аҳолиси янги йилни турли вақтда нишонлайди. Негаки — уларнинг календари 21 кунга тенг. Байрам олдидан анча аввал унга тараддуд кўрилади. Рангга бўялган гуручдан икки метрли устунлар қилинади. Булар «Худоларга совға»дир. Янги йил байрами олти кун давом этади. Шундан кейин аҳоли гуручдан қилинган таоми истеъмол қилади.

ҲИНДИСТОН. Мамлакат шимолида янги йил тантанаси 13 апрелдаги Байсахи байрамига тўғри келади. Бу ерда баҳор жазирама ёз билан алмашади. Ҳосил йиғим-терими бошланади, у қўшиқлар, рақслар ва меҳмондорчиликларга уланиб кетади.

Жанубий Ҳиндистонда янги йил одатда мартда, Керала штатида эса июлда, ҳатто августда кутиб олинади. Ғарбий Ҳиндистонда янги йилни октябрь-ноябрь ойларида кутиб олиш одати ҳалигача сақланиб қолган. Бутун Ҳиндистонда янги йилнинг биринчи куни қандай ўтса, қолган кунлари ҳам шундай ўтади, деган ривоят яшаб келади. Шу боисдан янги йилда ҳамма ерда хушчақчақлик ҳукм суради.

СПОРТ

ЕВРОПАНИНГ ЭНГ ЯХШИ ФУТБОЛЧИЛАРИ

Францияда чиқадиган «Франс футбол» ҳафталиги Европанинг энг яхши ўн нафар футболчиси рўйхатини эълон қилди.

Маълумки, илгари хабар берилганидек, Испанияда ўтказилган бу йилги жаҳон чемпионатининг энг кўп тўп урар ўйинчиси италиялик Паоло Росси «Олтин тўп» совринини қўлга киритган эди. «Франс футбол» ҳафталигининг савол-жавобида қатнашган европалик журналистларнинг 130 нафаридан 115 нафари Паоло Россини биринчи ўринга қўйишди.

Шундан кейинги ўринларни қуйидаги ўйинчилар эгаллади: Алэн Жиресс (Франция), Збигнев Бонек (Польша), Бруно Конти (Италия), Карл-Хайнц Руммениге (ГФР), Ринат Дасаев (СССР) Пьер Литтбарски (ГФР), Дино Зофф (Италия), Мишель Платини (Франция), Брендт Шустер (ГФР).

КУРАШ КЕСКИНЛАШМОҚДА

Республикамиз пойтахти Тошкентда эркаклар командалари ўртасида (олий лига) мамлакат чемпионати давом этмоқда. Ниҳоятда қизиқарли ўтаётган ўйинлар спортнинг волейбол тури мухлисларида яхши таассурот қолдиряпти.

Бу ерда, айниқса ЦСКА ва Москва области динамочилари муваффақиятли иштирок этишмоқда. Бу командалар ҳар бир ўйинда ғалаба қозониш учун бор маҳоратларини ишга солишяпти.

Ниҳоят, сешанба куни бу икки коллектив ўзаро куч синашди. Шуниси эътиборга лойиқки, мазкур ўйинга қадар улар биронта ҳам мағлубиятга учрашмаган эди. Мусобақа давомида армиячилар ҳимояда аниқ, ҳужумда эса тезкорликда ҳаракат қилишлари туфайли 3 партияда ғолиб чиқишди.

Куни кеча Тошкент тури пешқадами майдон эгалари —«Динамо» командаси билан учрашди. Бунга қадар вакилларимиз Одессанинг «Политехник» командаси билан бўлган ўйинда 0:3 ҳисобида енгилишган эди. Волейболчиларимиз пешқадам билан бўлган учрашувда фақат бир партиядагина ғалаба қозонишди. Уч партияда эса армиячиларнинг қўли баланд келди.

Шу кунги бошқа ўйинлар натижаси билан танишинг: —«Динамо» (Москва области) —«Дорожник» (Олмаота) —3:1, «Политехник» (Одесса) —«Локомотив» (Харьков) —1:3. Тошкент турида барча учрашувларни ғалаба билан якунлаётган ЦСКА волейболчилари якка пешқадамлик қилишмоқда.

МАҒЛУБИЯТ ВА ҒАЛАБА

Мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида иштирок этаётган хоккей командалари ўртасида навбатдаги тур учрашувлари ўтказилди.

Тошкентнинг «Бинокор» командаси хоккейчилари бу турда ҳам ўз майдонларида мусобақалашишди. Вакилларимиз Қозоннинг Урицкий номли спорт клуби хоккейчилари билан куч синашдилар.

Биринчи кунги матч ниҳоятда қизиқарли ўтди. Бунда командалар икки очкони қўлга киритиш учун бор маҳоратларини кўрсатишди. Учрашув давомида майдон эгаларига нисбатан бир шайба кўп киритган меҳмонлар —Урицкий номли спорт клуби хоккейчилари ғалаба (5:4) қозонишди. Такрорий учрашув мезбонлар устунлигида ўтди. Натижада бинокорчилар 9:5 ҳисобида мағлубият «ўч»ини олишди.

Редактор И. СУЛАЙМОНОВ.

«Оқ олтин» рақси.

М. Нуриддинов фотоэтюди.

МЕҲР ВА МУРУВВАТ

«ТАБИАТ ВА ИНСОН» КОНКУРСИГА

Башорат холанинг соғлиғи кундан-кунга оғирлашаверди. Аммо баъзан сеҳрли нурлар, ранго-ранг ҳапдорилар, қуёш акс этиб турган томчилар холага қисман дадиллик ва яхши кайфият бахш этарди. Касалхонанинг бош мутахассиси, профессор К. Б. Асилхонов асло бўш келмасди, янги кашф этилган дорини қўллаб, холани соғайтириб юборишга ваъда берганди. Онанинг ўғил-қизлари Рустамбек, Расулбек ва Гулчеҳра эса югуриб-елиб, йўқ нарсаларни бор қилишарди. Бундан она шод, дуо қилгани қилган.

Одатга кўра, беморнинг яқинлари, уруғ-аймоқлари уни кўргани касалхонага келиб туришарди. Энди, қолаверса ҳамма гап ана шулардан бошланарди. Масалан, Башорат холанинг тоғаси Нишонбой отага колса, қўлборилоннинг шўрваси айни муддао. Холанинг овсини Шаҳодат буви эса «У ёғини билмайман-ку, шифобахшликда типратикан шўрвасига тенг йўқ деб эшитганман», —дейди.

Гапнинг қисқаси, илон ёки типратикан шўрваси кишини дув-дув терлатармиш, тер билан бирга дард чиқиб кетармиш, натижада бемор дарддан фориғ бўлармиш. Бемордан ҳеч нарса чиқмаслигига ишонган қариндош-уруғлар Рустамбек билан Расулбекни ўртага олишиб, «Қаердан бўлса ҳам илон (ёки типратикан) топиб келсанглар», деб сёқларини тираб туриб олдилар.

Фарзандлар «хўп» дейишга дейишдию, аммо ваъдаларининг устидан чиқа олмадилар. Чунки кунлар совиб, ёмғир ва қор ёға бошлаганди. Охирида йигитлар чўлкувар деҳқонларга, чўпону геологларга илтимос билан мурожаат этишга мажбур бўлишди. Саккиз кун деганда катта пул эвазига иккита шиша банка қўлга тегди. Шиша банканинг бирида пудроқ қўлборилон, иккинчисида эса иккита чалажон типратикан юмалаб ётарди. Фарзандлар ўзларини енгил сезиб, касалхона томон югурдилар. «Ҳой-ҳой»га қарамай, ўзларини оналари ётган хонага уришди. Бири олиб, бири қўйиб: «Онажон, мана энди соғайиб кетасиз, буюринг, қайси биридан шўрва тайёрлайлик», деб банкаларни она қўлига тутишди. Она жониворларга бир-бир назар ташлар экан, аста-секин кўзи ёшланди. Кейин бир энтикдию:

— Ҳар бир жониворнинг жони бор, жони ўзига ширindир, — деди дабдурустдан. — Иннакейин буларнинг ҳам ота-онаси ёки болачақаси бордир. Жониворларни қандай қилиб бир-бирларидан жудо қилиб бўлади. Менинг розилигимни истасанглар, буларни қаердан олган бўлсанглар, ўша ерга қўйиб келинглар.

Бояқиш она кўз ёшларини сочиқ билан артди. Рустамбек таъзим ила бўй эгди, Расулбек «Хўп бўлади, ойижон», деб банкаларни қўлларига олди. Улар хайрлашиб, хонадан чиқиб кетар эканлар, она «шукур», дея ўзини ҳийла енгил сезди. Коридорда Рустамбек укасига:

— Кел, профессорнинг ҳам олдидан ўтайлик, —деди.

— Майли, — деб жавоб берди Расулбек. — Эсингда бўлса керак, — деб гапида давом этди у. — Ойим жониворларга жуда-жуда меҳрибонлар. Қаҳратон қиш кунлари йўлакка дон сочиб, оч қолган мусича, чумчуқ ва қорақулоқларнинг қорнини тўйғазардилар.

— Ҳа, эсимда. Мана шунинг учун ҳам қушлар онамнинг бошларида парвона бўлишади-да, — деди Рустамбек.

Профессор К. Б. Асилхонов йигитларни ярим соат чамаси кутдириб қўйди. Сўнг палатадан чиқиб, тўппа-тўғри улар томон кела бошлади. Гаплашиб, масалага тушунгач, бундай деди:

— Онангиздан ўргилай, олижаноб аёл экан. Ҳар ким билар-билмас илон, типратикан, чумчуқ, бедана, унинг тухуми ёки бошқа нарсалар буюраверса, дунёда жониворлар қоладими.

Жониворлар— ҳаёт кўрки. Ҳаммасининг ҳам гўшти, қони, териси, пати ва бошқа аъзолари инсон дардига шифо бўлолмайди. Онангизнинг дориси топилди, келиб қўлимга тегди, узоғи билан бир ойда соғайиб кетадилар. Ҳозирча бу жониворларни, онангиз айтганидек, жойларига элтиб қўйинглар...

Зикрилла ЭГАМБЕРДИЕВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

ШАНБА

1 ЯНВАРЬ

● МТ I

9.00 Янгиликлар.
9.15 «Учинчи сайёра сири». Мультфильм.
10.05 «Спортлото»нинг 1-тиражи.
10.15 Куба революциясининг 24 йиллигига бағишланган Куба телевидениесининг программаси.
11.40 Хоккей бўйича халқаро учрашув. «Монреаль Канадиенс» —СССР терма командаси. Канададан олиб кўрсатилади.
13.40 «Хазиналар ороли». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
14.50 П. И. Чайковскийнинг «Уйқудаги гўзал» балети. С. М. Киров номли Ленинград Давлат академик опера ва балет театрининг спектакли.
17.45 «Ҳамдўстлик». Телевизион журнал.
18.30 Останкино концерт студиясида кеча. «1982 йил қўшиқлари».
21.30 «Время».
22.05 «Аёлни изланг». Телевизион бадиий фильм премьераси. Француз драматурги Р. Том пьесаси асосида. 1- ва 2-сериялар.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Агар соғлом бўлай десанг».
9.25 «Эҳ, водевиль, водевиль...» Телевизион бадиий фильм.
10.30 «Умид стартлари».
11.15 «Жилоли эртак», «Ҳапиф-лайлак». Мультфильмлар.
11.45 «Охирги бекат». Чехословакия телевидениесининг эстрада-музикали программаси.
12.15 «Ассоль». Телевизион бадиий фильм премьераси.
13.25 «И. Штраус куйлари». ГДРдан олиб кўрсатилади.
14.10 «Чин қалбдан». Кузнецк металлургия комбинати меҳнаткашлари билан учрашув.
16.10 «Театр». Телевизион бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар.
18.30 «Ҳамма гап шляпада». Мультфильм.
18.45 Ёшлар командалари ўртасида хоккей бўйича жаҳон чемпионати. АҚШ — СССР терма командалари. Ленинграддан олиб кўрсатилади.
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».
20.45 «Инсон. Ер. Коинот». Космик йил якунларига доир.
21.30 «Время».
22.05 «Адам ва Ева». Фильм-балет премьераси. А. Петров мусиқаси.

● ЎзТВ I

9.55 Кўрсатувлар программаси.
10.00 «Янги йил эртаги», «Хат ташувчи бола», «Уч банан», «Типратикон қандай қилиб пўстинини ўзгартирди». Мультфильмлар.
11.00 «Янги адрес». Телевизион миниатюралар театрининг спектакли.
12.00 Телевидение экранида биринчи марта. «Етти умид камалаги». Бадиий фильм.
13.05 ҚҚАССР «Қирқ гўзал» эстрада-вокал хореографик ансамблининг концерти. «Баҳор» концерт залидан олиб кўрсатилади.
14.10 «Қутлуғ пойқадам», «Шно». Телевизион бадиий фильмлар (рус.).
15.00 «Буэнос, кампаньеро». Ҳужжатли фильм.

* * *

17.45 Кўрсатувлар программаси.
17.50 Болалар учун. «Бизнинг гўзал арчамиз».
18.20 «Тақдир ҳазили ёки Қушдек енгил бўлинг». Бадиий фильм. 1-серия.
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Бобомурод Ҳамдамов». Фильм-концерт премьераси. («Ўзбектелефильм»).
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Тақдир ҳазили ёки Қушдек енгил бўлинг». Бадиий фильм. 2-серия.
23.30 Кўрсатувлар программаси.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Р. — 03398.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ТОШКЕНТ —П, ЛЕНИН КЎЧАСИ. 41* ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 33-44-43 32-56-21, 33-54-33, 32-54-42. Масъул секретари — 33-09-93. 32-56-26. Секретариат — 32-54-48. 32-56-25. Партия турмуши бўлими —32-56-34 32-56-22 Деҳқончилик бўлими — 32-56-35. 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиш бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36 «Ахборот» ва спорт бўлими —32-54-46. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. 32-56-39. Таржима бўлими — 32-56-37. 32-54-54. Сатира ва юмор бўлими — 32-54-52. Иллюстрация бўлими — 32-56-27 32-58-83 Эълонлар бўлими — 33 81-42

Нашриёт диспетчери —32-78-94 Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси —33-90-50.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64543. А. — 1200.